

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ALKOL BAĞIMLILARINDA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE
ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI
VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kurtuluş YARADILMIŞ

**Lefkoşa
Haziran, 2022**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ALKOL BAĞIMLILARINDA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE
ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI
VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kurtuluş YARADILMIŞ

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

**Lefkoşa
Haziran, 2022**

Onay

Kurtuluş Yaradılmış tarafından hazırlanan “**Alkol Bağımlılarında Kişilik Özellikleri ile Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Duygu Düzenleme Becerileri İlişkisi**” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak ..... tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza

Jüri Başkanı:	.....

Jüri Üyesi:	.....

Danışman:	.....

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

...../...../20...

.....

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Kurtuluş Yaradılmış

...../...../.....

Teşekkür

Yüksek lisans eğitim sürecim boyunca tezimin her aşamasında öneri, bilgi ve görüşleriyle beni aydınlatan, sabrı ve hoşgörüsüyle yol gösteren, danışmanım olduğu için mutluluk duyduğum saygıdeğer hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU'ya,

Yüksek lisans eğitimim boyunca engin bilgi birikimleri sayesinde gelişimimi sağlayan saygıdeğer hocalarım Sayın Prof. Dr. Ebru ÇAKICI, Prof. Dr. Mehmet ÇAKICI, Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ, Yrd. Doç. Dr. Deniz ERGÜN, Doç. Dr. Ülgen H. OKYAYUZ, Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY ve Dr. Bingöl SUBAŞI'na,

Yüksek lisans eğitim sürecimde desteklerini her zaman hissettiğim, her ihtiyacım olduğunda bana güç ve moral veren arkadaşlarıma,

Veri toplama sürecinde sağladıkları ortam ve verdikleri destekten ötürü Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM çalışanlarına,

Hayatımın her anında olduğu gibi yüksek lisans eğitimim boyunca da benden maddi manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen anne ve babama,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Kurtuluş Yaradılmış

Özet

Alkol Bağımlılarında Kişilik Özellikleri ile Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Duygu Düzenleme Becerileri İlişkisi

Yaradılmış, Kurtuluş

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji

Haziran 2022, 58 sayfa

Bu çalışma alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerileri ilişkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın örnekleme amaçsal örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklemeyle belirlenmiş, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Amatem (Alkol ve Madde Tedavi Merkezi) servisinde araştırmaya gönüllü olarak katılan alkol bağımlılığı tedavisi görmekte olan 89 hastadan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formu, On Maddeli Kişilik Ölçeği (OMKÖ), Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Çocuk Formu (KAET-Ç) ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ) kullanılmıştır. Buna göre, katılımcı alkol bağımlılarının sadece eğitim düzeylerine göre DDGÖ ‘kabul etmeme’ alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Katılımcı alkol bağımlılarının AETÖ’ne ait algılanan aşırı koruyucu (anne ve baba) puanlarının OMKÖ’ ne ait dışadönüklük kişilik özelliğiyle pozitif; algılanan duygusal sıcak (anne) puanlarının sorumluluk kişilik özelliğiyle negatif yönlü; algılanan duygusal sıcak (anne) puanlarının DDGÖ genel ve DDGÖ stratejiler alt boyutu puanlarıyla negatif; algılanan aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarının DDGÖ’nin sırasıyla stratejiler, dürtü, amaçlar ve stratejiler, kabul etmeme puanlarıyla pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkisi tespit edilmiştir. Buna ek olarak, katılımcıların algılanan duygusal sıcak (anne) puanlarının sorumluluk kişilik özelliği puanlarını; reddedici (baba) puanlarının da DDGÖ puanlarını pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır. Algılanan ebeveyn tutumlarının, uzun dönemde alkol bağımlılarının kişilik özelliklerini biçimlendirmede ve duygu düzenleme becerileri üzerinde etkisini anlamada daha büyük bir örneklem grubu ile boylamsal çalışmalara yapılması faydalı görülmekte olup alkol bağımlılarına duygu düzenleme becerileri kazandırmak için psikoterapötik müdahaleler önerilmelidir.

Anahtar kelimeler: alkol bağımlılığı, kişilik özellikleri, algılanan ebeveyn tutumları, duygu düzenleme becerileri.

Abstract

The Relationship Between Personality Traits and Perceived Parental Attitudes and Emotion Regulation Skills in Alcohol Dependents.

Yaradılmış, Kurtuluş

MA, Department of Clinical Psychology

June 2022, 58 pages

This study was conducted to investigate the relationship between personality traits and perceived parental attitudes and emotion regulation skills in alcohol dependents. The sample of the study was determined by criterion sampling, one of the purposive sampling methods, and consisted of 89 patients who were receiving alcohol addiction treatment in Izmir Katip Celebi University Ataturk Training and Research Hospital Amatem service and participated in the study voluntarily. Personal Information Form prepared by the researcher, Ten-item Personality Scale (TIPS), Abbreviated Perceived Parent Attitudes Child Form (APPA-C), and Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS) were used as data collection tools. Accordingly, it was determined that the participant alcohol addicts differed statistically significantly in the DERS 'not accepting' sub-dimension only according to their education level. Perceived overprotective (mother and father) scores of the participant alcohol addicts in APPA-C were positive with the extraversion personality trait of TIPS; perceived emotional warmth (mother) scores were negatively correlated with the responsibility personality trait; perceived emotional warmth (mother) scores were negative with DERS general and DERS strategies sub-dimension scores; A positive and statistically significant relationship was found between perceived overprotective and rejecting parental attitudes and strategies, impulse, goals and strategies, and rejection scores of DERS, respectively. In addition, the participants' perceived emotional warmth (mother) scores included the conscientiousness personality trait scores; It was found that rejecting (father) scores also predicted DERS scores positively and statistically significantly. It is considered beneficial to conduct longitudinal studies with greater sample group to understand the effect of perceived parental attitudes on alcohol addict's in shaping long term personality traits and emotion regulation skills.

And also, psychotherapy should be offered to alcohol addicts to gain emotion regulation skills.

Keywords: alcohol addiction, personality traits, perceived parental attitudes, emotion regulation skills.

İçindekiler

Onay	I
Etik İlkelere Uygunluk Beyanı.....	II
Teşekkür	III
Özet.....	IV
Abstract	VI
İçindekiler	VIII
Tablolar Listesi.....	XI
Kısaltmalar	XII
BÖLÜM I	- 1 -
Giriş	- 1 -
Problem Durumu	- 2 -
Araştırmanın Amacı	- 2 -
Alt Amaçlar.....	- 3 -
Araştırmanın Önemi	- 3 -
Sınırlılıklar.....	- 3 -
Tanımlar	- 4 -
BÖLÜM II	- 5 -
Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	- 5 -
Alkol Bağımlılığı Tanım ve Sınıflandırma	- 5 -
Kişilik	- 6 -
Kişilik Özellikleri	- 6 -
Ebeveyn Tutumları	- 7 -
Duygusal / Sıcak Ebeveyn Tutumu.....	- 7 -
Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu	- 7 -
Reddedici Ebeveyn Tutumu	- 8 -
Duygu Düzenleme	- 8 -
Duygu Düzenlemenin Gelişimsel Süreci.....	- 8 -
Ebeveyn Tutumları ve Duygu Düzenleme İlişkisi	- 9 -
Ebeveyn Tutumları ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	- 9 -
Duygu Düzenleme ve Kişilik Özellikleri İlişkisi	- 10 -
İlgili Araştırmalar	- 10 -

Ebeveyn Tutumları ve Duygu Düzenleme ile İlgili Çalışmalar	10 -
Ebeveyn Tutumları ve Kişilik Özellikleri ile İlgili Çalışmalar	11 -
Duygu Düzenleme ve Kişilik Özellikleri ile İlgili Çalışmalar	11 -
BÖLÜM III	13 -
Yöntem	13 -
Araştırmanın Modeli	13 -
Evren ve Örneklem	13 -
Verilerin Toplanması	14 -
Veri Toplama Araçları	15 -
Kişisel Bilgi Formu.....	15 -
On Maddeli Kişilik Ölçeği	15 -
Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği	15 -
Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları- Çocuk Formu	16 -
Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	16 -
Çalışmanın Planı	19 -
BÖLÜM IV	20 -
Bulgular ve Yorumlar.....	20 -
BÖLÜM V.....	30 -
Tartışma	30 -
BÖLÜM VI	35 -
Sonuç ve Öneriler.....	35 -
Sonuç	35 -
Öneriler	36 -
Akademik Öneriler	36 -
Klinisyenlere Öneriler	37 -
Kaynakça	38 -
Ekler	46 -
Ek 1.....	46 -
Ölçeklerin Kullanımına Yönelik İzinler	46 -
Ek 2.....	49 -
Etik Kurulu Onayı	49 -
Ek 3.....	50 -

T.C. Sağlık Bakanlığı Araştırma İzin Yazısı	- 50 -
Ek 4.....	- 51 -
Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu	- 51 -
Ek 5.....	- 52 -
Kişisel Bilgi Formu.....	- 52 -
Ek 6.....	- 53 -
Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği	- 53 -
Ek 7.....	- 54 -
Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği.....	- 54 -
Ek 8.....	- 55 -
On Maddeli Kişilik Ölçeği	- 55 -
Ek 9.....	- 56 -
İntihal Raporu	- 56 -
Ek 10.....	- 57 -
Özgeçmiş	- 57 -

Tablolar Listesi

Tablo 1 Alkol bağımlılarının sosyo-demografik özellikleri	14 -
Tablo 2 Alkol bağımlılarının OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç puanları	17 -
Tablo 3 Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre DDGÖ puanlarının karşılaştırılması	20 -
Tablo 4 Alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre DDGÖ puanlarının karşılaştırılması	21 -
Tablo 5 Alkol bağımlılarının OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç puanları arasındaki korelasyonlar	22 -
Tablo 6 Alkol bağımlılarının OMKÖ ve KAET-Ç puanlarının DDGÖ puanlarını yordama durumu	24 -
Tablo 7 Alkol bağımlılarının KAET-Ç puanlarının OMKÖ puanlarını yordama durumu - 25 -	
Tablo 8 Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre OMKÖ puanlarının karşılaştırılması	26 -
Tablo 9 Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre KAET-Ç puanlarının karşılaştırılması	27 -
Tablo 10 Alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre OMKÖ puanlarının karşılaştırılması	28 -
Tablo 11 Alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre KAET-Ç puanlarının karşılaştırılması	29 -

Kısaltmalar

AMATEM: Alkol ve Madde Tedavi Merkezi

DDGÖ: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

DSM: The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı)

KAET-Ç: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu

NEO-PI-R: Revize NEO Kişilik Envanteri

OMKÖ: On Maddeli Kişilik Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Ebeveyn tutumları, anne ve babaların çocuklarına yönelik davranışlarının bütünüdür, sözel ve sözel olmayan ifadeler ile oluşturulan duygusal atmosfer içerisinde ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu iletişim tarzıdır (Altıntaş, 2019; Darling & Steinberg, 1993). Duygusal/sıcak tutum ebeveynlerin kapsayıcı, önem veren, destekleyen; reddedici tutum ebeveynlerin yargılayan ve eleştiren; aşırı koruyucu tutum ebeveynlerin çocukların güvenliğine dönük kaygılı davranışlarını içermektedir (Dirik & diğ., 2014). Çocukluk döneminde ebeveyn tutum ve davranışlarının, bireylerin yetişkinlik döneminde kişilik özellikleri ve psikolojik iyi oluş haliyle ilişkili olduğu bilinmektedir (Dirik & diğ., 2004). Ebeveynlerin çocuklarına istikrarlı tutum ve davranışları onların ruhsal/duygusal uyum yapabilmesinde önemli role sahiptir (Seven, 2008).

Duygu düzenleme duygusal tepkileri izleme, tahlil etme ve değiştirmekle beraber hedefe varmakta yükümlü olunan tüm içsel ve dışsal durumları içermektedir (Thompson, 1994. Akt; Demirkapı, 2013). Gross (1998)' a göre, bireylerin deneyimlerini ve ifade bulan tüm emosyonlarını modüle edebilmek için uyarlanan biyolojik, davranışsal ve düşünsel süreçler olarak açıklanmaktadır (Akbulut, 2018). Duygu düzenlemenin kişilerde aynı olmamasında kişilik önemli yer tutmaktadır (Webb & diğ., 2012).

Geçmişten günümüze kişilik ve kişilik özellikleri hakkında birçok tanımlar yapılmıştır (Taymur & Türkçapar, 2012). Sümerlerin gılgamış destanındaki kişilik özellikleri betimlemeleri (Thomas & Segal 2006), Hipokrat'ın beden sıvılarına dayalı kişilik özellikleriyle ilgili sınıflandırma yapması, Kretschmer'in kişiliği vücut tiplerine göre kategorize etmesi (Farmer & diğ., 2002), analitik kuramcılardan; Freud'un psikoseksüel evreleri tanımlaması, Karl Abraham'ın karakter formasyonu, Horney-Fromm- Sullivan 'ın Freud'un dürtü teorisini reddederek 'sosyal oryantasyon' üzerine odaklanması (Simanowitz & Pearce, 2003), Erikson'un kişilik gelişimini organ-işlev, ego düzeyinde ve sosyolojik düzeyde ele alması (Leary, 1957) ve Jung'un içe dönük – dışa dönük kişiler tanımlamaları (Farmer & diğ., 2002), buna örneklerdir. Jung 'un içe dönük ve dışa dönük bireyler tanımlamaları tipolojiden

boyutsal özelliklere geçişte zemin hazırlamıştır (Taymur & Türkçapar, 2012). Kişiliğin boyutsal değerlendirmesine örnek olarak Costa ve McCrae'nin beş faktör modelini sunulabilir. Bunlar; nörotizm, dışa dönüklük, yaşantıya açıklık, vicdanlılık, uzlaşmacılıktır (Costa & McCrae, 1992). Kişilik özellikleri durumlar karşısındaki biliş, duygu ve davranış alanlarındabelirenkişisel farklılıklar olarak tanımlanmaktadır (Kahya & Gençöz, 2020).

Problem Durumu

Alan yazında alkol ve madde bağımlılarının en belirgin özellikleri olarak, dayanıksız ve zayıf bir kişilik yapısına sahip oldukları belirtilmektedir (Başkurt, 2003). Alkole bağımlılık kazanma sürecinde ve alkol bağımlılığında kişilik özelliklerini araştıran birçok çalışma yapılmıştır (Sayın & diğ., 2004; Şirin & Turan, 2007; Şahin, 2011). Yapılan çalışmalarda birtakım benzer ve ortak bulgular ; zayıf ego gücü, engellenmeye karşı düşük tolerans, dürtüsellik, pasif bağımlılık ve tüm güçlülük duygularıdır (Başkurt, 2003; Donovan, 1986; Vaillant, 1983). Kişilik özellikleri ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiye de işaret eden alan yazında çalışmalar mevcuttur. Örneğin, ‘‘Kişiliğin Beş Faktör Modeli ile baş etme arasında yürütülen bir meta-analiz çalışmasında, nörotisizm, dışadönük olma ve öz disiplin, baş etme ile anlamlı ilişki içinde olan özellikler olarak bildirilmiştir’’ (Connor-Smith & Flachsbar, 2007. Akt; Kahya & Gençöz, 2020, s.72).

Sonuç olarak, ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme karşılıklı ilişki içindedir(Erdoğan & diğ., 2017). Duygu düzenleme becerileri de kişilik özelliklerini yordamaktadır (Kahya & Gençöz, 2020). Alkol bağımlılarına özgü kişilik olmamakla birlikte, kendilik değerini sürdürememe, zayıf ego gücü gibi yapısal eksiklikler ortak kişilik özelliklerine örneklerdir (Akvardar & diğ., 2005). Alkol bağımlılarında kişilik özellikleri, algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerisinin beraber ele alınmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmekte olup bu çalışmanın problem cümlesi: alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerileri arasında ilişki mevcut mudur ? şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, herhangi bir zamanda alkol bağımlılığı tanısı almış, tedavisi sürmekte olan alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerileri arasında ilişki olup olmadığını araştırmaktır.

Alt Amaçlar

Genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçlarını şu sorular oluşturmaktadır:

- Alkol bağımlılarının duygu düzenleme becerileri ile medeni durumları ve eğitim düzeyleri açısından sosyodemografik farklılıkları var mıdır?
- Alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerileri arasında ilişki var mıdır ?
- Algılanan ebeveyn tutumları alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ve duygu düzenleme becerilerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Yaşadığımız çağda alkol ve madde bağımlılığı en önemli toplum sağlığı problemlerinden birisidir (Öztürk & diğ., 2016). Alan yazında ebeveyn tutumlarının madde kullanımında belirleyici role sahip olduğu bilinmektedir (Taylan, 2018). Duygu düzenleme güçlüklerinin de madde kullanım bozukluğu ile ilişkisi literatürde gösterilmiştir (Dvorak & diğ., 2014. Akt; Sümer & diğ., 2015). Buna ek olarak, alkol bağımlılarında kişilik özelliklerini de araştıran birçok çalışma yapılmış olsa da (Şahin, 2011), bu çalışma kapsamında alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme ilişkisinin beraber incelenmesinin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın verileri kullanılan OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç ölçme araçlarıyla sınırlıdır.
2. Bu çalışma kapsamında kullanılacak KAET-Ç içeriği nedeniyle sadece duygusal/sıcak, reddedici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarına yer verilmiştir.
3. Araştırmanın örneklemini 07.10.2021–02.11.2021 tarihleri arasında sadece İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesine bağlı AMATEM biriminde ayaktan ve yatarak tedavi gören 89 hasta oluşturmaktadır.

Tanımlar

Alkol Bağımlılığı: Yoğun düzeyde ve sıklıkla alkol içmeye fizyolojik, psikolojik, toplumsal sağlığının bozulmasına karşın devam etme isteği içeren fiziksel ve psikolojik bağımlılığı oluşmuş sağaltım gereken bağımlılık çeşididir (Tarhan, 2017).

Duygu Düzenleme: Duygu düzenleme, harekete geçmiş duygular üzerinde; bireylerin duygularının süresini ve ifadesini belirlemesindeki rolüdür (Cole & diğ., 2004).

Ebeveyn Tutumu: Kişilerin çocuklarına karşı olan söylemleri, duyguları, yaklaşımları ve davranışlarıdır (Altıntaş, 2019).

Kişilik Özellikleri: “Kişilik özelliği, farklı zamanlarda ve durumlarda ifade bulan uzun vadeli bir davranış örüntüsüdür” (Millon & diğ., 2019, s.38).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çalışma ile ilgili kavramsal açıklamalara, tanımlamalara ve çalışma ile ilgili alan yazında geçen ve daha önce yapılmış olan çalışmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Alkol Bağımlılığı Tanım ve Sınıflandırma

Dünya Sağlık Örgütü alkol bağımlısını; uzun süre boyunca olağandışı alkol kullanan, alkole bağlı fiziksel-psikolojik-toplumsal sağlığı bozulan, buna karşın durumunu muhakeme edemeyen, etse dahi alkol kullanma isteğini kontrol edemeyen, tedaviye ihtiyacı olan hasta olarak tanımlar (Özpoyraz & diğ., 1998). Amerikan Psikiyatri Birliğinin yayınladığı DSM-5'e (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı) göre alkol bağımlılığı tanı kriterleri şunlardır:

12 aylık süre içerisinde aşağıdaki kriterlerden en az ikisi ile giden, klinik anlamda belirgin sıkıntıya sebep olan alkol kullanımudur;

- ✓ Yoğun alkol kullanım isteği ve bu isteği durduramama
- ✓ Planlandığından daha çok alkol veya uzun süreli alkol alımı
- ✓ Alkolü bırakmak veya denetim altına alabilmek için başarısız deneme çabaları
- ✓ Alkole ulaşmak, kullanmak veya etkisini azaltmak için harcanan vakit ve uğraşın, diğer ilgi ve uğraşları kısıtlayacak şekilde artış göstermesi
- ✓ Yinelenen alkol kullanımı sonucu yükümlülüklerini ifa edememe
- ✓ Fizyolojik, psikolojik ve sosyal zararlara rağmen alkol kullanımına devam etme
- ✓ Alkol kullanımı nedeniyle aktivitelerin yapılmaması veya azaltılması
- ✓ Riskli olabilecek durumlarda bile kullanımı sürdürme
- ✓ Olumsuz fizyolojik ve psikolojik etkilerinin bilinmesine rağmen kullanımı devam ettirme
- ✓ Ulaşılmak istenen rahatlama, sarhoş olma için gittikçe artan düzeyde alkole ihtiyaç duyma
- ✓ Alkol alımı kesildiğinde veya eksildiğinde titreme, terleme, çarpıntı gibi yoksunluk emarelerinin belirmesi. (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2018).

Kişilik

Kişilik, kişinin farklı durumlara karşı sergilediği davranışı açıklayan, uzun vadede devamlılığı olan, emosyonel, bireylerarası, motivasyonel, yaşantıya bağlı etkileşim biçimidir (McCrae & Costa, 1989). Kişilik, kişileri diğerlerinden farklı kılan doğuştan getirdiği ve daha sonra edinilen, süreklilik arz eden özelliklerin toplamıdır (Taymur & Türkçapar, 2012). Kişinin görece süreklilik gösteren yatkınlığı, davranışları, etkileşim tarzları ve tepkilerinde en temel faktördür (Taymur & Türkçapar, 2012). Kişilik oluşumunda belirleyici genetik, fiziksel, ailesel, sosyolojik ve kültürel birçok değişken mevcut olup, kişiliğin oluşum sürecini açıklayabilmek için de birçok teori geliştirilmiştir (Bozkurt, 2006; Özdemir & diğ., 2012). Freud'un psikoseksüel gelişim, Erikson'un psikososyal gelişim, Bowlby'nin bağlanma, Piaget'in bilişsel gelişim ve Kohut'un kendilik psikolojisi, buna örneklerdir (Özdemir & diğ., 2012).

Kişilik Özellikleri

Kişilik özellikleri durumlar karşısındaki biliş, duygu ve davranış alanlarında beliren kişisel farklılıklar olarak tanımlanmaktadır (McCrae & Costa, 2003. Akt; Kahya & Gençöz, 2020). Kişilik özelliklerini betimlemede, kullanılan dilde yerleşmiş ve kişilik özellikleriyle alakalı sıfatlar ve sözcükler rol oynamıştır (Yelboğa, 2006). Jung'un içe dönük – dışa dönük bireyler tanımlamaları boyutsal özelliklerin ele alınmasına temel oluşturmuş, birçok kişilik teorisini tarafından baz alınmıştır. Bununla ilgili olarak kişilik ile ilgili özellikleri içeren sözlük niteliğinde ilk detaylı çalışma Gordon Allport ve Henry Odbert tarafından yapılmıştır (Farmer & diğ., 2002). Edinilen binlerce sözcük faktör analizi aracılığıyla büyük beş faktör (big five) altında tanımlanmıştır. Büyük beş faktör: Cattell (komplike kişilik varyasyonları içinde 16 ayrı boyutu), Eysenck (içe dönük- dışa dönük ve nörotizm – stabilize boyutunu), Costa ve McCrae (deneyime açıklık, uzlaşmacılık ve vicdanlılık boyutunu) tarafından oluşturulmuştur. McCrae ve Costa daha sonra ise beş faktör modelini geliştirmiş ve bu modelle de araştırmacılara kişisel farklılıkların açıklanmasını olanaklı kılmıştır (Costa & McCrae, 1992; Farmer & diğ., 2002; Thomas & Segal 2006). Bu model dışa dönüklük (faal, sosyal, sıcakkanlı), nörotizm (kaygılı, pesimist, öz güvende eksiklik), vicdanlılık (güvenilebilirlik, mükemmeliyetçilik, organize olabilme), deneyime açıklık (değişik ilgi alanları ve fikirlere açık olma, meraklı) ve uzlaşmacılık (şüphe duymayan, mütevazı,

yardımsaver) faktörlerinden oluşmaktadır (Costa & McCrae, 1992). Costa ve McCrae sonrasında beş faktör modelinden yola çıkarak kişiliğin boyutsal değerlendirilmesine alternatif “NEO-PI-R” testini literatüre sunmuştur (Taymur & Türkçapar, 2012). Boyutsal perspektif kişiliğin değerlendirilmesinde geniş bir yelpaze sunsa da, kişiliğin kaç özellikle sağlıklı şekilde tarif edilebileceği noktasında fikir birliği sağlanamamıştır (Millon & diğ., 2019).

Ebeveyn Tutumları

Ebeveyn tutumları, anne ve babaların çocuklarına yönelik davranışlarının bütünüdür, sözel ve sözel olmayan ifadeler ile oluşturulan duygusal atmosfer içerisinde ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu iletişim tarzıdır (Altıntaş, 2019; Darling & Steinberg, 1993). Anne ve babaların evlatlarıyla iletişimindeki davranışların, onların kişiliklerinin ve ruhsal patolojilerin oluşumunda kritik bir öneme sahip olduğu birçok farklı ekol içinde belirtilmiştir (Okagaki & Luster, 2005). Bağlanma, kendilik psikolojisi, nesne ilişkileri kuramları ve Şema terapi gibi birçok yaklaşımda, ebeveynlerin çocuklarına olan fiziksel ve duygusal yatırımlarının önemi belirtilmiş, bu süreçlerdeki sıkıntıların erişkinliği de taşınabileceği ve dahi kişilik oluşumunu etkileyebileceği belirtilmiştir (Berg-Nielsen & diğ., 2002). Rohner (1975) de, sosyalizasyon teorisinde, anne ve babaların çocuklarına olan yaklaşımlarının, onların sosyal, düşünsel ve duygusal yaşantısına etki edeceğini ve bunun, onların yetişkin yaşamlarındaki işlevselliğinde de süreceleceğini bildirmektedir (Cankardaş, 2019). Bu çalışma kapsamında 3 tip ebeveyn tutumu ele alınacaktır. Bu tutumlar; duygusal / sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarıdır.

Duygusal / Sıcak Ebeveyn Tutumu

Duygusal sıcaklık, anne ve babaların hassas, özenli ve destekleyici tutumlarına; çocukların kendilerini özgürce ve kolayca ifade edebildiği ve kendilerini değerli hissedebildikleri duygusal iklimin oluşturulmasını ifade eder. Anne ve babalar çocuklarını önemseyen, kapsayıcı, samimi ve destekleyen niteliktedirler (Altıntaş, 2019).

Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu

Aşırı koruyuculuk, anne ve babanın çocuklarının güvenliğine dair yoğun endişeleri, müdahaleci bir şekilde denetlemeyi, çocuklarının deneyimlerini

öğrenmeye karşı abartılı istekleri ve duyulan endişe nedeniyle çocuklarına fazlaca sınır koyabilen tutumları ifade etmektedir (Altıntaş, 2019).

Reddedici Ebeveyn Tutumu

Reddedici tutum, ebeveynlerin istismarcı, yaptırımcı, eleştirel, hostile ve yargılayan davranışlarını ifade etmektedir (Altıntaş, 2019).

Duygu Düzenleme

Duygu düzenleme kişilerin olumlu ve olumsuz yaşantılarını ve bunun ifadesini modüle edebilmesindeki ruhsal, bilişsel ve davranışsal süreçler olarak tanımlanmaktadır (Bridges & diğ., 2004). Kişilerin olumlu ve olumsuz emosyonlarını bilinçli ve bilinçdışı biçimde modüle edebilme uğraşısıdır (Rugancı & Gençöz, 2010). Duygu düzenleme, erken dönem gelişim süreci ebeveyn-çocuk ilişkisi içerisinde, içsel ve dışsal sosyokültürel yaşantılara bağlı edinilen bir özellik olup (Greenberg & diğ., 1991), yetişkinlik sürecinde de değişme ve gelişme göstermektedir (Gross & Thompson, 2007).

Duygu Düzenlemenin Gelişimsel Süreci

Yeni doğan insan yavrusu gereksinimlerinin karşılanması için bakım verenlerinin yardımına muhtaçtır (Bowlby, 1969). Bebeğin ağlamasıyla oluşan itici (aversive) sinyal, bakım verenlerini bebeğin gereksinimlerini gidermeye ve onu yatıştırmaya sevk eder. Bakım verenlerden gelen karşılık bebektegülümseme vb. davranışlara ve bakım verenlerin davranışlarının pekişmesini sağlamaktadır. Bebekte duygu düzenlemedesteklenmekle beraber bakım verenlerin de duygularını regüle etmesine olanak kılar (Derryberry & Rothbart 1988). Çocuklar anatomilerinin ve motor hareketlerinin gelişimiyle sosyal çevrelerini etkilemeye, emosyonel olarak dikkatlerini çekebilen durumlara uzaklaşma, yakınlaşma ve bunlar üzerinde kontrol sağlayabilme ile duygu düzenlemede giderek özerklik elde ederler. Ek olarak, dilin çocukların hayatına girmesiyle de bakım verenlerin çocukların duygu durumu üzerinde kontrol sağlayabilmesi ve çocukların duygularını ifade edebilmesi mümkün kılınır ki bu da çocuklarda duygu düzenlemede işlevsellik açısından yeni bir boyuttur (Gross & Munoz 1995). Aile hayatının duygusal iklimi ve bakım veren-çocuk ilişkisi duygu düzenlemenin daha basit veya zorlu olmasına neden olur. Çünkü aile bireylerinin duygusal ifade gücü, duygu yönetiminde model teşkil etmesi, birlikte

olunan vakit ve gösterilen özen gibi faktörler çocuğun duygu düzenleme becerisinde belirleyici faktörlerdir (Dunsmore & Halberstadt, 1997). Çocuklarda duygu düzenleme beceresi aile yaşantısına içerisinde gelişmekte ve anne-babaların çocuklarına emosyonel yaklaşım tarzına ve emosyonlarıyla nasıl baş ettiklerine göre de şekil almaktadır (Dunsmore & Halberstadt, 1997). Duygu düzenleme: yaşamın ilk evreleri dışında, tüm gelişimsel evrelerde deöneme sahip, yaşam boyu devam eden ve olumlu yönde aşılması gerekensosyal ve emosyonel deneyimdir (Cole & diğ., 2004). Yetişkinlikte bu süreç; kişinin mizaci yapısı, nörobiyolojisi, sosyal çevresi ve fenomenolojik olarak emosyonel süreçlerin anlaşılması gibi faktörlerden etkilenmektedir (Gross & Thompson, 2007).

Ebeveyn Tutumları ve Duygu Düzenleme İlişkisi

Anne ve babalar, çocuklarının emosyonel ve ruhsal gelişmesinde önemli role sahiptirler (Jabeen & Anis-ul-Haque, 2013).Ebeveynlerin pozitif ve destekleyen nitelikteki yaklaşımları çocuğun gelişimine katkı verirken, sınırlandırıcı ve olumlu olmayan yaklaşımları birtakım duygusal/ruhsal sorunlara sebep olur (Seven, 2008). Anne ve babaların çocuklarına olan yaklaşımı, davranışları ve onların gereksinimlerine karşılık verme biçimleri, çocuklarına duygularını düzenleme ve model almalarında örnek teşkil etmektedir (Huberty, 2012). Örneğin, olumlu/olumsuz tüm duyguları kabul edici, duyarlı ve sıcak tarzda anne-baba yaklaşımı, çocukların duyarlı, duygularıyla baş edebilen ve düzenleyebilen bireyler olmalarını sağlamaktadır (Denham, 1998; Huberty, 2012). Ebeveynlerin reddedici tutumu ve duygusal yoksunluğuna maruz kalan çocuk ise, duygu düzenlemede ve ayrıştırmada zorluk yaşamakta, olumlu duygulara kıyasla daha çok olumsuz duygu taşımakta ve sağlıklı model alamamaktadır (Huberty, 2012). Ayrıca, ebeveynleri tarafından fazlaca korunmaya ve kontrole maruz kalan çocuklarda, duygu düzenleme yetisi gelişmemekte ve çocuğun emosyonları ile uyumsal olmayan şekilde düzenlemeye gitmesine neden olmaktadır (Denham, 1998). Literatürde ebeveyn tutumları ile duygu düzenleme arasında ilişki olduğunu destekleyen araştırmalar mevcuttur (Aka, 2011; Cole & diğ., 2004; Sarıtaş & Gençöz, 2012).

Ebeveyn Tutumları ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

Ebeveynler çocuk yetiştirmede aynı tutuma sahip değildirler. Kimileri çocuklarına daha sevecen, sıcak, hoşgörülü; kimileri aşırı korumacı; kimileri ise

reddedici veya baskıcıdır. Ebeveynlerin bu farklı yaklaşımları, farklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin yetişmesini sağlamaktadır (Çağdaş & Seçer 2004. Akt; Başal & diğ., 2014). Örneğin, aşırı korumacı ebeveynler, çocuklarının bağımsız düşünce ve kendine güven geliştirmelerine engel olabileceğinden (Güenalp, 2007), çocuğun kendine özgü kişiliğe, öz-yeterliliğe ve davranışları üzerinde etkiye sahip olamamasına neden olmakta (Kaya, 1997) ve bu da çocuğun, sorumsuz, özgüvensiz, bağımlı olarak adlandırılan kişilik özellikleri edinmesine sebep olabilmektedir (Kandır & Alpan, 2008). Anne ve babanın reddedici tutumları güvensiz, savunmacı ve çekimser (Gander & Gardiner, 1998. Akt; Erkan & Toran, 2004), sıcak, kabul edici tutumları ise sorumluluk ve öz denetim sahibi gibi kişilik özelliklerine neden olmaktadır (Gander & Gardiner, 2001. Akt; Yaşar, 2009). Alan yazında ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri ilişkisini inceleyen araştırmalar mevcuttur (Arrindell, 2005; Dirik & diğ., 2014).

Duygu Düzenleme ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

Bireylerin duygu düzenleme biçimlerinin, onların kişilik özelliklerinin yordanmasında yardımcı olduğu ampirik olarak destek bulmuştur (Borges & Naugle, 2017). Duyguları kontrol altına alamama (emotion undercontrol) ve duyguları aşırı kontrol altına alma (emotion overcontrol) duygu düzenleme ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi potansiyel olarak resmeder. Örneğin; duyguları kontrol altına alamama içinde bulunulan bağlama bakılmaksızın duygu ve davranışları dışsallaştırma eğilimidir (Robins & diğ., 1996). Bu tarz kişiler duygusal açıdan dengesiz, ruh haline göre hareket eden, riski seven, dışavurumcu, dürtüsel, strese toleransı düşük, kaotik ve yoğun ilişkiler içinde bulunan özelliklere sahiptirler (Linehan, 1993; Lynch & diğ., 2015a). Duyguları aşırı kontrol altına alma, aşırı bir şekilde duygusal deneyimleri içselleştirme eğilimidir ve deneyimlerden kaçınmak için davranışlarda katılık gösterirler (Lynch & diğ., 2015a; Robins & diğ., 1996). Duygularını aşırı kontrol altına alan bireyler duygusal durağan, duygusal ifadelerini bastıran, riskten kaçınan, yüksek stres toleransı gösteren, ikili ilişkilerden kopuk özelliklere sahiptirler (Lynch & diğ., 2015b). Sonuç olarak, duygu düzenlemenin bireylerde farklı olmasında kişilik önemli bir etmendir (Webb & diğ., 2012).

İlgili Araştırmalar

Ebeveyn Tutumları ve Duygu Düzenleme ile İlgili Çalışmalar

Jabeen ve Anis-ul-Haque (2013), anne baba yaklaşımlarının emosyon regülasyonu ile ilişkisini araştırdıkları ve 194 ergen ile yürüttükleri çalışmalarında; ebeveynlerin izin verici tutumlarıyla ergenlerin duygu düzenlemeleri arasındaki olumsuz yönde ilişkiyi tespit etmişlerdir.

Özcan ve Çelik (2018), 548 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri çalışmalarında duygusal yönden ihmal edici olarak algılanan baba ebeveyn tutumunun genç erişkinlerde duygu düzenleme güçlüğünü yordadığını tespit etmişlerdir.

Cantekin ve Akduman (2020), 136 çocuk ve anneleriyle yürüttüğü, annelerin çocuk yetiştirme tarzlarının çocuklarının duygularını yönetme becerileriyle ilişkisini inceledikleri çalışmalarında; destekleyici, duygusal, anlayışlı, sıcak ve sevecen tutum olan demokratik ebeveynlik ile çocukların duygularını yönetme becerileriyle arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir.

Ebeveyn Tutumları ve Kişilik Özellikleri ile İlgili Çalışmalar

Dirik vd. (2014), yaptıkları çalışmada: ebeveyn tutumlarını aşırı korumacı ve reddedici olarak algılayan kişilerin nörotisizm düzeyinde yüksek skorlar aldığı, ebeveyn tutumlarını duygusal-sıcak algılayan kişilerin ise dışa dönük kişilik özelliğine sahip oldukları belirtilmiştir.

Dost vd. (2019), 441 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri çalışmada, ebeveyn tutumlarının tümünün nörotisizm ile pozitif yönde; annenin duygusal bakımından ihmal edici ve izin verici tutumunun öğrencilerin sorumluluk davranışlarıyla negatif yönde ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Aynur (2020) çalışmasında, 448 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırma sonucuna göre; sırasıyla anne ve babadan algılanan reddedicilik ve duygusal sıcaklığın, mükemmeliyetçi kişilik özelliklerini yordadığını tespit etmiştir.

Duygu Düzenleme ve Kişilik Özellikleri ile İlgili Çalışmalar

Akyunus (2012), 1298 yetişkinle yürüttüğü çalışmasında; nörotisim ve yaşantıya açıklığın olumlu ve olumsuz bilişsel duygu düzenlemeyle ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Curun vd. (2020), olumlu ve olumsuz duygulanımın özgün kişilik ile ilişkisinde duygu düzenlemenin faktörünü inceledikleri ve 184 üniversite öğrencisi

ile yürüttükleri çalışmalarında; bir kişilik özelliği olan özgün kişiliğin olumsuz duygulanım ile negatif yönde anlamlı ilişki içerisinde olduğunu tespit etmişlerdir.

Kahya ve Gençöz (2020), duygu düzenlemenin kişilik özellikleri ve bozukluklarındaki faktörünü inceledikleri çalışmalarında, nörotisizm ve içedönük kişilik boyutunda güçlü; yaşantıya açıklık, özdisiplin ve uyumlulukta zayıf özellikler gösteren kişilerin işlevsiz duygu düzenlemeye sahip olabileceklerini belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, analizi ve elde edilen bulguların nasıl raporlaştırıldığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumu ve duygu düzenleme becerileri ilişkisinin incelenmesi maksadıyla yapılan nicel ve betimleyici bir araştırmadır. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. “İlişkisel tarama modeli; iki veya daha çok sayıda değişken içerisinde, beraber değişim varlığı ve/veya derecesini saptamayı amaçlayan bir araştırma modelidir” (Keskin & diğ., 2013, s.171).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni İzmir’de alkol bağımlılığı tanısı almış ayaktan veya yatarak tedavi alan kişilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Amatem biriminde alkol bağımlılığı tanısı almış ayaktan veya yatarak tedavi alan gönüllü 89 kişiden oluşmaktadır. Araştırma olasılık temelli olmayan amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeyle yürütülmüştür. Ölçüt örnekleme öncesinde belirli bazı kriterleri taşıyan olguların seçim sürecidir (Judge & diğ., 2001). Pandemi koşullarının kısıtlamaları ve etkisiyle tedavi görmekte olan kişilerin sayısına ulaşamaması sebebiyle araştırma evreni 100 kişi olarak belirlenmiş olup 80-90 arası kişiye ulaşılması hedeflenmiştir. 100 kişilik bir evrende artı-eksi 0.05 örnekleme hatası durumu göz önüne alınarak örnekleme 80 kişinin seçilmesi gerektiği bildirilmiştir (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004).

Tablo 1.*Alkol bağımlılarının sosyo-demografik özellikleri*

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Medeni durum		
Bekar	42	47,19
Evli	47	52,81
Eğitim durumu		
İlkokul	36	40,45
Lise	38	42,70
Üniversite	15	16,85
Toplam	89	100,00

Tablo 1’de katılımcı alkol bağımlılarının sosyo-demografik özellikleri verilmiştir. Araştırmaya dahil olan alkol bağımlılarının %47,19’unun medeni durumunun bekar, %52,81’inin medeni durumunun evli olduğu, %40,45’inin ilkokul mezunu, %42,70’inin lise mezunu, %16,85’inin üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın ilk aşamasında OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç formlarını Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan izin alınmıştır. Daha sonra Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan etik izin ve araştırmanın çalışma grubu İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Amatem biriminde ayaktan veya yatarak tedavi gören alkol bağımlılarından oluştuğu için T.C. Sağlık Bakanlığı İzmir İl Sağlık Müdürlüğü’nden araştırma için gerekli izinler alınmıştır. Veriler 07.10.2021–02.11.2021 tarihleri arasında İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ayaktan ve yatılı olarak tedavi gören alkol bağımlılarından toplanmıştır. Veri toplanmadan önce hastalara çalışmayla ilgili bilgiler verilmiş bilgilendirilmiş gönüllü onam formları alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada araştırmacının hazırlamış olduğu kişisel bilgi formu, OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç olmak üzere dört farklı anket kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcı alkol bağımlılarının sosyodemografilerinin; medeni durumları ve eğitim düzeylerinin saptanması amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan iki soruluk anket formudur.

On Maddeli Kişilik Ölçeği

Araştırma kapsamına alınan alkol bağımlılarının yaşantıya açıklık, sorumluluk, dışadönük, yumuşakbaşlılık ve emosyonel dengelilik olmak üzere 5 farklı kişilik özelliğini ölçmek amacıyla Gosling ve arkadaşlarının (2003) geliştirdiği ve Atak (2013)' ın Türkçe uyarlama çalışmasını yaptığı OMKÖ kullanılmıştır. OMKÖ yedili derecelendirme kullanılarak likert tipte geliştirilmiş olup 10 maddedir. Atak (2010), tarafından yapılan geçerlik güvenirlik çalışması bulgularına göre ölçek beş boyutlu olup Cronbach alfa kat sayıları sırasıyla .83, .84, .86, .81, 83, olarak bulunmuştur.

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

Araştırmaya dahil edilen alkol bağımlılarının duygu düzenlemedeki güçlüklerini ölçmek amacıyla Gratz ve Roemer (2004)' ın geliştirdiği ve Rugancı ve Gençöz (2010)' ün Türkçe uyarlama çalışmasını yaptığı DDGÖ kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tarzında olup 36 maddeden oluşan öz bildirim ölçeğidir. Ölçek, duyguları anlama/farketmede yetersizlik, duyguların netlik/açıklığının yetersizliği, olumsuz duyguları kabul etmeme, strateji oluşturma eksikliği, dürtüsel davranışlar üzerinde kontrol yetersizliği ve olumsuz duygular altında amaca uygun davranamama olmak üzere altı alt boyuttan oluşmaktadır. Rugancı ve Gençöz (2010), tarafından yapılan geçerlik güvenirlik bulgularına göre ölçeğin Cronbach alpha değeri .94'tür. Alt boyutlarının iç tutarlılık kat sayıları .75 ile .90 aralığındadır. Alt boyutları ve iç tutarlılık katsayıları şu şekildedir; duyguları anlama/farketmede yetersizlik .75,

duyguların netlik/açıklığının yetersizliği .82, olumsuz duyguları kabul etmeme .83, strateji oluşturma eksikliği .89, dürtüsel davranışlar üzerinde kontrol yetersizliği .90 ve olumsuz duygular altında amaca uygun davranamama (.90).

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları- Çocuk Formu

Araştırmaya dahil edilen alkol bağımlılarının algıladıkları ebeveyn tutumlarını ölçmek amacıyla Arrindell ve arkadaşlarının (1999) geliştirdikleri ve ilk olarak Dirik ve arkadaşlarının (2004) Türkçe uyarlamasını öğrenci örneklemiyle yapılan pilot çalışmada incelendiği KAET-Ç kullanılmıştır. Daha sonra Dirik ve arkadaşları (2014) ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini yaptıkları çalışmalarında ayrıntılı olarak incelemişlerdir. Ölçek 23 madde olup, duygusal sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici olmak üzere üç algılanan ebeveyn tutumu boyutlarından oluşmaktadır. Ölçek dörtlü derecelendirmeli likert tarzında olup, ölçülen özellik algılanan ebeveyn tutumlarıdır. Ölçeğin 17. maddesi ters kodlanarak puanlamaya dahil edilmiştir. Ölçeğin Croanbach alfa iç tutarlılık katsayıları baba için duygusal sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici sırasıyla .79, .73 ve .71; anne için .75, .72, ve .64'tür.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verilerinin istatistiksel olarak analizinde Sosyal Bilimler için İstatistik Programı 26.0 yazılımı kullanılmıştır. Katılımcıların OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç'na yanıtlarının güvenilirliği için Cronbach Alfa testi yapılmıştır. DDGÖ'ne ilişkin değer .943 ve KAET-Ç anne için .763, baba için .718 bulunmuştur. Katılımcıların OMKÖ, DDGÖ, KAET-Ç puanlarına ilişkin betimleyici istatistikleri ve normal dağılıma uyma durumu Kolmogorov-Smirov analiziyle incelenmiş bulgular Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.*Alkol bağımlılarının OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç puanları*

	n	̄±s	Min- Max	Kolmogorov-Smirov			
				Değer	p	Çarpıklık	Basıklık
Dışadönüklük	89	4,54±1,22	1-7	0,177	0,000	-0,296	0,613
Duygusal Dengelilik	89	4,91±1,28	1,5-7	0,121	0,003	-0,215	-0,324
Deneyimlere Açıklık	89	4,59±1,4	1-7	0,135	0,000	-0,195	-0,641
Sorumluluk	89	5,28±1,16	3-7	0,169	0,000	-0,125	-1,23
Yumuşak Başlılık	89	4,93±1,28	2-7	0,134	0,000	-0,329	-0,774
Farkındalık	89	15,76±3,58	9-26	0,124	0,002	0,495	0,281
Açıklık	89	11,67±4,09	5-23	0,131	0,001	0,478	-0,522
Kabul etmeme	89	16,91±5,98	6-29	0,109	0,011	-0,148	-1,052
Stratejiler	89	21,78±7,64	9-39	0,104	0,018	0,096	-1,031
Dürtü	89	16,48±6,11	6-30	0,143	0,000	0,186	-1,142
Amaçlar	89	14,97±5,16	5-24	0,110	0,009	-0,077	-1,068
Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği	89	57,57±23,44	50- 153	0,109	0,011	0,400	-0,010
Duygusal sıcaklık (Anne)	89	18±4,68	7-27	0,123	0,002	-0,407	-0,283
Aşırı koruyuculuk (Anne)	89	19,42±4,87	10-33	0,085	0,155	0,464	0,237
Reddecilik (Anne)	89	11,04±4,3	7-28	0,177	0,000	1,764	3,243
Duygusal sıcaklık (Baba)	89	18,74±5,1	7-27	0,077	0,200	-0,000	-0,000
Aşırı koruyuculuk (Baba)	89	19,09±5,23	9-30	0,100	0,000	0,322	-0,652
Reddecilik (Baba)	89	11,6±4,74	7-27	0,202	0,000	1,361	1,279

Tablo 2’de alkol bağımlılarının OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç puanları verilmiştir.

Katılımcı alkol bağımlılarının OMKÖ’ne ait Dışadönüklük maddesinden ortalama 4,54±1,22, minimum 1, maksimum 7 puan, Duygusal Dengelilik maddesinden ortalama 4,91±1,2816 puan, minimum 1,5, maksimum 7 puan, Deneyimlere Açıklık maddesinden ortalama 4,59±1,4 puan, minimum 3, maksimum 7 puan, Sorumluluk maddesinden ortalama 5,28±1,16 puan, minimum 3, maksimum 7 puan, Yumuşak Başlılık maddesinden ortalama 4,93±1,28 puan, minimum 2, maksimum 7 puan aldıkları görülmektedir.

Alkol bağımlısı katılımcıların DDGÖ’ne ait Farkındalık maddesinden ort. 15,76±3,58 puan, min. 9, maks. 26 puan, Açıklık maddesinden ort. 11,67±4,09 puan, minimum 5, maksimum 23 puan, Kabul etmeme maddesinden ortalama 16,91±5,98 puan, minimum 6, maksimum 29 puan, Stratejiler maddesinden ortalama 21,78±7,64 puan, minimum 9, maksimum 39 puan, Dürtü maddesinden ortalama 16,48±6,11

puan, min. 6, maks. 30 puan, Amaçlar maddesinden ort. $14,97 \pm 5,16$ puan, min. 5, maks. 24 puan aldıkları, DDGÖ genelinden ise ortalama $97,57 \pm 25,24$ puan, minimum 50, maksimum 153 puan aldıkları saptanmıştır.

Alkol bağımlılarının KAET-Ç'na ait Duygusal sıcaklık (Anne) maddesinden ortalama $18 \pm 4,68$ puan, minimum 7, maksimum 27 puan, Aşırı koruyuculuk (Anne) maddesinden ortalama $19,42 \pm 4,87$ puan, minimum 10, maksimum 33 puan, Reddecilik (Anne) maddesinden ortalama $11,04 \pm 4,3$ puan, min. 7, maks. 28 puan, Duygusal sıcak (Baba) maddesinden ortalama $15,94 \pm 5,1$ puan, minimum 7, maksimum 27 puan, Aşırı koruyuculuk (Baba) maddesinden ortalama $19,09 \pm 5,23$ puan, minimum 9, maksimum 30 puan ve Reddecilik (Baba) maddesinden ortalama $11,6 \pm 4,74$ puan, min. 7, maks. 27 puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 2.'ye göre katılımcıların OMKÖ, DDGÖ, KAET-Ç puanlarının normal dağılıma uymadığı saptanmıştır. Buna göre katılımcıların medeni durumuna göre OMKÖ, DDGÖ, KAET-Ç skorlarının karşılaştırılmasında bağımsız değişken 2 kategori olduğundan dolayı Mann-Whitney U testi, eğitim durumuna göre OMKÖ, DDGÖ, KAET-Ç skorlarının karşılaştırılmasında ise bağımsız değişken 2'den fazla olduğundan dolayı Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Katılımcıların OMKÖ, DDGÖ, KAET-Ç puanları arasındaki korelasyonlar Spearman analiziyle incelenmiş ve çok değişkenli regresyon analizi kullanılmıştır.

Çalışmanın Planı

Araştırmanın ilk aşamasında OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç ölçeğini Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan izin alınmıştır. Ölçme araçları ile ilgili kullanım izinleri Ek-1’ dendir.	Mayıs 2021 - Haziran 2021
İkinci aşamada Yakındoğu Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu’na başvurulmuş Etik İzni alınarak çalışmaya başlanmıştır. Etik Kurul İzni Ek-2’ dendir.	Eylül 2021
Üçüncü aşamada araştırmanın çalışma grubu İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Amatem biriminde ayaktan veya yatarak tedavi gören alkol bağımlılarından oluştuğu için T.C. Sağlık Bakanlığı İzmir İl Sağlık Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmıştır. Araştırma izni Ek-3’de yer almaktadır.	Ekim 2021
Kavramsal temeller ve ilgili araştırmaların incelenmesi	Ocak 2022 Mart 2022
Araştırma için ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Amatem biriminde ayaktan veya yatarak tedavi gören alkol bağımlılarına ulaşılmış ve ölçekler gönüllülük esasına dayalı olarak birebir uygulanmıştır.	Ekim 2021 Kasım 2021
Çalışma grubundan elde edilen verilerle yapılan istatistik analizleri sonucunda ulaşılan bulgular, alan yazın doğrultusunda tartışılmış sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.	Mart 2022 Nisan 2022 Mayıs 2022

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma sorularına dönük toplanan veriler ışığında ulaşılan bulgulara değinilmektedir.

Tablo 3.

Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre DDGÖ puanlarının karşılaştırılması

	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	s	M	SO	Z	p
Farkındalık	Bekar	42	15,31	3,65	5,00	1,55	-1,198	0,231
	Evli	47	6,17	3,50	16,00	8,09		
Açıklık	Bekar	42	1,57	3,92	0,00	4,63	-0,128	0,898
	Evli	47	1,77	4,28	1,00	5,33		
Kabul etmeme	Bekar	42	6,88	5,68	17,50	4,90	-0,033	0,974
	Evli	47	6,94	6,29	7,00	45,09		
Stratejiler	Bekar	42	2,57	7,30	24,00	7,92	-1,008	0,313
	Evli	47	1,06	7,95	21,00	2,39		
Dürtü	Bekar	42	7,26	5,99	18,00	8,30	-1,141	0,254
	Evli	47	5,79	6,19	15,00	2,05		
Amaçlar	Bekar	42	5,10	5,56	16,00	5,81	-0,280	0,779
	Evli	47	4,85	4,85	14,00	4,28		
Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği	Bekar	42	8,69	24,08	102,50	6,85	-0,637	0,524
	Evli	47	6,57	26,45	97,00	3,35		

Tablo 3'te alkol bağımlılarının medeni durumuna göre DDGÖ puanları Mann Whitney U analiziyle karşılaştırılmıştır.

Katılımcı alkol bağımlılarının medeni durumlarına göre DDGÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Bekar olan alkol bağımlılarının Farkındalık ve Amaçlar alt boyutlarından aldıkları puanlar evli olanların puanlarından daha yüksek, evli olan alkol bağımlılarının ise Açıklık, Kabul etmeme, Stratejiler, Dürtü ve DDGÖ genel puanları bekarların puanlarından daha yüksek çıkmıştır, fakat belirlenen puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.*Alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre DDGÖ puanlarının karşılaştırılması*

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X ²	p	Fark
	İlkokul	36	15,64	3,21	15,00	44,97	1,290	0,525	
Farkındalık	Lise	38	15,39	3,71	15,00	42,50			
	Üniversite	15	17,00	4,05	16,00	51,40			
	İlkokul	36	12,36	4,18	12,00	49,08	1,521	0,467	
Açıklık	Lise	38	11,18	3,87	10,50	42,28			
	Üniversite	15	11,27	4,48	10,00	42,10			
	İlkokul	36	19,47	5,43	20,50	55,82	10,996	0,004*	1-2
	Lise	38	15,45	6,04	15,00	38,97			1-3
Kabul etmeme	Üniversite	15	14,47	5,03	14,00	34,30			
	İlkokul	36	22,31	7,90	24,00	47,11	0,526	0,769	
Stratejiler	Lise	38	21,63	7,18	21,50	44,34			
	Üniversite	15	20,87	8,57	19,00	41,60			
	İlkokul	36	16,64	6,30	16,50	45,69	0,257	0,879	
Dürtü	Lise	38	16,21	6,29	15,50	43,50			
	Üniversite	15	16,80	5,49	15,00	47,13			
	İlkokul	36	14,97	5,97	16,00	45,40	0,017	0,991	
Amaçlar	Lise	38	14,95	4,96	14,00	44,84			
	Üniversite	15	15,00	3,68	17,00	44,43			
Duygu	İlkokul	36	101,39	27,12	107,50	49,01	1,493	0,474	
Düzenlemede	Lise	38	94,82	24,26	98,00	41,87			
Güçlükler	Üniversite	15	95,40	23,37	90,00	43,30			
Ölçeği									

* $p < 0,05$

Tablo 4’de alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre DDGÖ puanları Kruskal Wallis analiziyle karşılaştırılmıştır.

Katılımcı alkol bağımlılarının eğitim durumlarına göre DDGÖ’ne ait Kabul etmeme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır

($p<0,05$). İlkokul mezunu alkol bağımlılarının Kabul etmeme puanları, lise mezunu olan ve üniversite mezunu olan alkol bağımlılarının Kabul etmeme puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Alkol bağımlılarının eğitim düzeylerine göre DDGÖ'nin diğer alt boyutları ve genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark yoktur($p>0,05$). İlkokul, lise ve üniversite mezunu olan alkol bağımlılarının Farkındalık, Açıklık, Stratejiler, Dürtü ve Amaçlar alt boyutlarından aldıkları puanlar ile DDGÖ genel puanları benzerdir.

Tablo 5.

Alkol bağımlılarının OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç puanları arasındaki korelasyonlar

		Duygusal sıcaklık (Anne)	Aşırı koruyuculuk (Anne)	Reddecilik (Anne)	Duygusal sıcaklık (Baba)	Aşırı koruyuculuk (Baba)	Reddecilik (Baba)
	r	-0,049	0,293	0,133	0,096	0,301	0,206
Dışadönüklük	p	0,651	0,005*	0,216	0,373	0,004*	0,053
Duygusal	r	-0,199	-0,120	0,122	0,007	-0,092	0,001
Dengelilik	p	0,061	0,261	0,255	0,951	0,392	0,990
Deneyimlere Açıklık	r	-0,021	-0,022	0,174	0,059	0,045	0,162
	p	0,844	0,836	0,102	0,585	0,678	0,129
Sorumluluk	r	-0,363	-0,023	0,077	-0,099	0,026	0,184
	p	0,000*	0,827	0,471	0,354	0,809	0,085
Yumuşak Başlılık	r	-0,055	0,154	0,167	-0,106	0,099	0,108
	p	0,607	0,150	0,117	0,322	0,357	0,314
Tablo 5 (Devamı).							
Farkındalık	r	-0,143	-0,078	-0,050	-0,201	0,006	0,161
	p	0,180	0,468	0,642	0,059	0,954	0,131

Açıklık	r	-0,198	0,090	0,103	-0,129	0,261	0,289
	p	0,063	0,402	0,335	0,227	0,014*	0,006*
Kabul etmeme	r	-0,086	0,057	0,229	0,029	0,161	0,249
	p	0,421	0,593	0,031*	0,789	0,133	0,018*
Stratejiler	r	-0,365	0,280	0,285	-0,179	0,290	0,343
	p	0,000*	0,008*	0,007*	0,094	0,006*	0,001*
Dürtü	r	-0,192	0,316	0,172	-0,109	0,376	0,292
	p	0,072	0,003*	0,107	0,311	0,000*	0,006*
Amaçlar	r	-0,160	0,324	0,138	-0,095	0,363	0,262
	p	0,135	0,002*	0,197	0,378	0,000*	0,013*
DuyguDüzenlemede Güçlükler Ölçeği	r	-0,234	0,237	0,202	-0,123	0,325	0,347
	p	0,028*	0,026*	0,058	0,250	0,002*	0,001*

Tablo 5’de alkol bağımlılarının OMKÖ, DDGÖ ve KAET-Ç puanları arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, alkol bağımlısı katılımcıların OMKÖ’ne ait Dışadönüklük ile KAET-Ç’ye ait Aşırı Koruyuculuk (Anne) ve Aşırı Koruyuculuk (Baba) skorları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır ($p<0,05$). Alkol bağımlısı katılımcıların Aşırı Koruyuculuk (Anne) ve Aşırı Koruyuculuk (Baba) puanlarını artması, Dışadönüklük puanlarını da arttırmaktadır. Katılımcıların OMKÖ’ne ait Sorumluluk puanları ile KAET-Ç’ye ait Duygusal Sıcaklık (Anne) skorları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Alkol bağımlısı katılımcıların Duygusal Sıcaklık (Anne) puanlarının artması, Sorumluluk puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azaltmaktadır.

Alkol bağımlısı katılımcıların DDGÖ genel puanları ve ölçeğe ait Stratejiler puanları ile KAET-Ç’ye ait Duygusal Sıcaklık (Anne) skorları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır ($p<0,05$). Alkol bağımlılarının Duygusal Sıcaklık (Anne) puanlarının artması, Stratejiler puanları ile DDGÖ genel puanlarını azaltmaktadır. Katılımcı alkol bağımlılarının Açıklık, Kabul Etmememe, Stratejiler, Dürtü, Amaçlar ve DDGÖ genel puanları ile KAET-Ç’ye ait Aşırı Koruyuculuk (Anne), Reddedicilik (Anne), Aşırı Koruyuculuk (Baba) ve Reddedicilik (Baba)

skorları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre Aşırı Koruyuculuk (Anne) puanları artan katılımcıların, Stratejiler, Dürtü, Amaçlar ve DDGÖ genel puanları artmakta, Reddedicilik (Anne) puanları artan katılımcıların Kabul Etmeme ve Stratejiler maddelerinden aldıkları puanlar artmakta, Aşırı Koruyuculuk (Baba) puanları artan katılımcıların Açıklık, Stratejiler, Dürtü, Amaçlar ve DDGÖ genel puanları artmakta ve Reddedicilik (Baba) puanları artan alkol bağımlısı katılımcıların Açıklık, Kabul Etmeme, Stratejiler, Dürtü, Amaçlar ve DDGÖ genel puanları artmaktadır.

Tablo 6.

Alkol bağımlılarının OMKÖ ve KAET-Ç puanlarının DDGÖ puanlarını yordama durumu

	Std. Katsayılar	Olm. S.H.	Standardize Katsayılar	t	p	F	R ²
	B	S.H.	Beta			p	DüzR ²
(Sabit)	39,548	23,75		1,662	0,101		
Dışadönüklük	-0,229	2,030	-0,011	-0,113	0,910		
Duygusal Dengelilik	4,911	2,009	0,249	2,445	0,017*		
Deneyimlere Açıklık	-2,449	1,662	-0,136	-1,473	0,145		
Sorumluluk	5,679	2,351	0,261	2,416	0,018*		
Yumuşak Başlılık	-3,261	1,905	-0,166	-1,712	0,091	4,899	0,412
Duygusal sıcak (Anne)	-0,683	0,682	-0,127	-1,002	0,319	0,000*	0,328
Aşırı koruyucu (Anne)	0,979	0,733	0,189	1,337	0,185		
Reddecilik (Anne)	-0,883	0,928	-0,150	-0,952	0,344		
Duygusal sıcak (Baba)	0,367	0,579	0,074	0,635	0,527		
Aşırı koruyucu (Baba)	0,107	0,744	0,022	0,144	0,886		
Reddecilik (Baba)	2,366	0,888	0,444	2,665	0,009*		

Tablo 6.'da araştırma kapsamına alınan alkol bağımlılarının OMKÖ ve KAET-Ç puanlarının DDGÖ puanlarını yordama durumunun incelendiği çok değişkenli regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Katılımcı alkol bağımlılarının KAET-Ç formunda bulunan Reddedicilik (Baba) alt boyutundan aldıkları skorların, DDGÖ skorlarını anlamlı şekilde yordadığı tespit edilmiştir $\beta=0,444$; $p<0,05$).

Tablo 7.

Alkol bağımlılarının KAET-Ç puanlarının OMKÖ puanlarını yordama durumu

		Std. Olm.	Standardize			F	R ²
		B	S.H.	Beta	t	P	AdjR ²
Dışadönüklük	Sabit	3,17	0,88		3,623	0,001	0,094
	Duygusal sıcaklık (Anne)	-0,03	0,04	-0,13	-0,925	0,358	0,027
	Aşırı koruyuculuk (Anne)	0,03	0,04	0,12	0,749	0,456	
	Reddecilik (Anne)	0,00	0,05	-0,01	-0,047	0,963	
	Duygusal sıcaklık (Baba)	0,04	0,03	0,16	1,138	0,258	
	Aşırı koruyuculuk (Baba)	0,04	0,04	0,17	0,941	0,350	
	Reddecilik (Baba)	0,00	0,05	0,01	0,050	0,961	
Duygusal Dengelilik	Sabit	5,88	0,91		6,441	0,000	0,107
	Duygusal sıcaklık (Anne)	-0,06	0,04	-0,22	-1,603	0,113	0,042
	Aşırı koruyuculuk (Anne)	-0,07	0,04	-0,26	-1,597	0,114	
	Reddecilik (Anne)	0,07	0,05	0,25	1,440	0,154	
	Duygusal sıcaklık (Baba)	0,04	0,03	0,14	1,033	0,304	
	Aşırı koruyuculuk (Baba)	0,03	0,04	0,13	0,724	0,471	
	Reddecilik (Baba)	-0,05	0,05	-0,19	-0,968	0,336	
Deneyimlere Açıklık	Sabit	3,38	1,02		3,296	0,001	0,065
	Duygusal sıcaklık (Anne)	0,02	0,04	0,06	0,401	0,690	-0,003
	Aşırı koruyuculuk (Anne)	-0,07	0,05	-0,23	-1,368	0,175	
	Reddecilik (Anne)	0,08	0,06	0,23	1,303	0,196	
	Duygusal sıcaklık (Baba)	0,03	0,04	0,13	0,911	0,365	
	Aşırı koruyuculuk (Baba)	0,03	0,05	0,11	0,590	0,557	
	Reddecilik (Baba)	0,02	0,06	0,07	0,346	0,730	
Sorumluluk	Sabit	7,17	0,78		9,139	0,000	0,197
	Duygusal sıcaklık (Anne)	-0,14	0,03	-0,55	-4,273	0,000*	0,138
	Aşırı koruyuculuk (Anne)	0,02	0,04	0,07	0,468	0,641	
	Reddecilik (Anne)	-0,08	0,04	-0,30	-1,797	0,076	
	Duygusal sıcaklık (Baba)	0,05	0,03	0,20	1,546	0,126	
	Aşırı koruyuculuk (Baba)	-0,02	0,04	-0,10	-0,599	0,551	
	Reddecilik (Baba)	0,07	0,04	0,29	1,572	0,120	
Yumuşak Başlılık	Sabit	4,16	0,94		4,408	0,000	0,052
	Duygusal sıcaklık (Anne)	0,01	0,04	0,05	0,334	0,739	-0,017
	Aşırı koruyuculuk (Anne)	0,02	0,04	0,07	0,425	0,672	
	Reddecilik (Anne)	0,06	0,05	0,21	1,145	0,256	
	Duygusal sıcaklık (Baba)	-0,02	0,04	-0,08	-0,601	0,550	
	Aşırı koruyuculuk (Baba)	0,00	0,05	0,00	-0,020	0,984	

Reddecilik (Baba)	-0,01	0,05	-0,05	-0,231	0,818
* $p<0,05$					

Tablo 7.'de alkol bağımlılarının KAET-Ç puanlarının OMKÖ skorlarını yordama durumunun incelendiği çok değişkenli regresyon analizinden elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Katılımcı alkol bağımlılarının KAET-Ç puanlarının OMKÖ'de yer alan dışadönük, emosyonel dengelilik, yaşantıya açıklık ve yumuşak başlılık alt boyutlarından aldıkları puanları yordamasına ilişkin kurulan modellerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Alkol bağımlılarının KAET-Ç'de yer alan Duygusal sıcaklık (Anne) alt boyutundan aldıkları skorların OMKÖ'de yer alan sorumluluk alt boyutundan aldıkları skorları istatistiksel anlamlı ve pozitif yönlü olarak yordadığı belirlenmiştir ($\beta=-0,55$; $p<0,05$). Fakat varyans %13,8 bulunmuştur.

Tablo 8.

Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre OMKÖ puanlarının karşılaştırılması

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	s	M	SO	Z	p
Dışadönüklük	Bekar	42	4,56	1,16	4,00	44,43	-0,202	0,840
	Evli	47	4,52	1,28	4,50	45,51		
Duygusal Dengelilik	Bekar	42	4,88	1,26	4,75	43,95	-0,366	0,714
	Evli	47	4,94	1,31	5,00	45,94		
Deneyimlere Açıklık	Bekar	42	4,63	1,36	4,50	45,21	-0,075	0,940
	Evli	47	4,55	1,45	4,50	44,81		
Sorumluluk	Bekar	42	5,63	1,05	6,00	52,56	-2,640	0,008*
	Evli	47	4,97	1,17	5,00	38,24		
Yumuşak Başlılık	Bekar	42	4,90	1,35	5,00	44,77	-0,079	0,937
	Evli	47	4,96	1,23	5,00	45,20		

* $p<0,05$

Tablo 8'te alkol bağımlılarının medeni durumuna göre OMKÖ puanları Mann Whitney U analiziyle karşılaştırılmıştır.

Katılımcı alkol bağımlılarının medeni durumlarına göre OMKÖ'ne ait Sorumluluk maddesi skorlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$). Bekar alkol bağımlılarının OMKÖ'ne ait Sorumluluk maddesinden almış oldukları puan ortalaması, evli olanlardan istatistiksel anlamlı yüksek belirlenmiştir. Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre OMKÖ'ne ait diğer alt boyutlarda skor ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma ($p>0,05$). Alkol bağımlısı katılımcıların medeni durumlarına bakılmaksızın OMKÖ'ne ait diğer alt boyutlarda benzer puanlar aldıkları saptanmıştır.

Tablo 9.

Alkol bağımlılarının medeni durumuna göre KAET-Ç puanlarının karşılaştırılması

	Medeni	n	$\bar{x}$	s	M	SO	Z	p
	durum							
Duygusal	Bekar	42	17,57	4,32	17,50	41,96		
sıcaklık (Anne)	Evli	47	18,38	5,00	19,00	47,71	-1,051	0,293
Aşırı	Bekar	42	19,71	5,68	19,00	45,77		
koruyuculuk (Anne)	Evli	47	19,15	4,06	19,00	44,31	-0,268	0,789
Reddecilik	Bekar	42	11,50	4,37	10,50	48,88		
(Anne)	Evli	47	10,64	4,24	9,00	41,53	-1,352	0,176
Duygusal	Bekar	42	15,40	4,86	16,00	42,44		
sıcaklık (Baba)	Evli	47	16,43	5,30	16,00	47,29	-0,885	0,376
Aşırı	Bekar	42	19,14	5,81	18,50	44,93		
koruyuculuk (Baba)	Evli	47	19,04	4,72	19,00	45,06	-0,025	0,980
Reddecilik	Bekar	42	11,95	4,78	11,00	47,50		
(Baba)	Evli	47	11,28	4,73	9,00	42,77	-0,868	0,385

Tablo 9'te alkol bağımlılarının medeni durumuna göre KAET-Ç puanları Mann Whitney U analiziyle karşılaştırılmıştır.

Katılımcı alkol bağımlılarının medeni durumlarına göre KAET-Ç alt boyutları skor ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadıkları belirlenmiştir ($p>0,05$). Evli alkol bağımlılarının Duygusal sıcaklık (Anne) ve Duygusal sıcaklık (Baba) alt boyutlarından almış oldukları puanlar, bekarlardan daha

yüksektir fakat skor farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 10.

Alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre OMKÖ puanlarının karşılaştırılması

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X ²	p	Fark
Dışadönüklük	İlkokul	36	4,79	1,27	5,00	50,74	3,146	0,207	
	Lise	38	4,37	1,31	4,00	41,43			
	Üniversite	15	4,37	0,69	4,00	40,27			
Duygusal Dengelilik	İlkokul	36	5,43	1,13	5,00	55,25	14,212	0,001*	1-3
	Lise	38	4,76	1,29	4,75	42,70			
	Üniversite	15	4,03	1,06	4,00	26,23			
Deneyimlere Açıklık	İlkokul	36	5,26	1,25	5,50	57,18	18,142	0,000*	1-3
	Lise	38	4,36	1,43	4,25	41,38			
	Üniversite	15	3,57	0,78	3,50	24,93			
Sorumluluk	İlkokul	36	5,50	1,07	5,50	49,69	6,932	0,031*	1-3
	Lise	38	5,36	1,14	5,50	46,68			
	Üniversite	15	4,57	1,21	4,00	29,47			
Yumuşak Başlılık	İlkokul	36	4,78	1,19	5,00	41,72	1,404	0,496	
	Lise	38	4,99	1,29	5,00	45,80			
	Üniversite	15	5,17	1,52	5,50	50,83			

* $p < 0,05$

Tablo 10’da alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre OMKÖ puanları Kruskal Wallis analiziyle karşılaştırılmıştır.

Katılımcı alkol bağımlılarının eğitim düzeylerine göre OMKÖ alt boyutları olan Duygusal Dengelilik, Deneyimlere açıklık ve Sorumluluk skorları arasında istatistiksel anlamlı farklılıklar belirlenmiştir ($p < 0,05$). İlkokul mezunu olan alkol bağımlılarının Duygusal Dengelilik, Deneyimlere açıklık ve Sorumluluk puanları, üniversite mezunu olan alkol bağımlılarının Duygusal Dengelilik, Deneyimlere açıklık ve Sorumluluk skorlarından istatistiksel anlamlı şekilde yüksek belirlenmiştir. Katılımcı alkol bağımlılarının eğitim durumlarına göre OMKÖ diğer alt boyutları olan skorları arasında istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşma yoktur ($p > 0,05$). İlkokul, lise ve üniversite mezunu alkol bağımlılarının Dışadönüklük ve Yumuşak başlılık puanları benzerdir.

Tablo 11.*Alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre KAET-Ç puanlarının karşılaştırılması*

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X²	p
	İlkokul	36	18,47	4,31	19,00	48,28	4,767	0,092
Duygusal	Lise	38	16,87	4,68	17,00	38,45		
sıcaklık (Anne)	Üniversite	15	19,73	5,13	21,00	53,73		
Aşırı	İlkokul	36	18,92	4,14	18,00	42,19	0,921	0,631
Koruyuculuk	Lise	38	19,95	5,61	20,00	47,91		
(Anne)	Üniversite	15	19,27	4,65	18,00	44,37		
	İlkokul	36	11,47	4,23	10,00	49,17	5,210	0,074
Reddecilik	Lise	38	11,39	4,76	10,00	46,37		
(Anne)	Üniversite	15	9,13	2,59	8,00	31,53		
	İlkokul	36	17,19	4,98	18,00	51,92	4,359	0,113
Duygusal	Lise	38	15,18	5,01	15,00	40,50		
sıcaklık (Baba)	Üniversite	15	14,87	5,32	15,00	39,80		
Aşırı	İlkokul	36	18,94	4,48	18,00	44,61	0,350	0,840
koruyuculuk	Lise	38	19,45	5,69	19,00	46,55		
(Baba)	Üniversite	15	18,53	5,96	18,00	42,00		
	İlkokul	36	11,69	4,82	10,00	46,04	0,880	0,644
Reddecilik	Lise	38	11,68	4,48	10,00	46,25		
(Baba)	Üniversite	15	11,13	5,46	9,00	39,33		

Tablo 11’de alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre KAET-Ç puanları Kruskal Wallis analiziyle karşılaştırılmıştır.

Katılımcı alkol bağımlılarının eğitim durumuna göre KAET-Ç alt boyutları skorlarında istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmadıkları belirlenmiştir ($p>0,05$). Lise mezunu olan katılımcıların Aşırı koruyuculuk (Anne) ve Aşırı koruyuculuk (Baba) puanları, ilkokul mezunu ve üniversite mezunu alkol bağımlısı katılımcıların puanlarından daha yüksektir fakat puan farkı anlamlı değildir.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu bölümde, elde edilen bulgular alan yazında mevcut çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

Bu çalışmada alkol bağımlılarının DDGÖ alt boyutları ve genel puanları ile medeni durumları arasında anlamlı düzeyde bir fark tespit edilmemiştir. Fakat bekar olan alkol bağımlılarının duygularının farkında olmama ve olumsuz duygu deneyimlerken amaca yönelik davranışlarda zorlanma, sırasıyla farkındalık ve amaçlar boyutlarından aldıkları puanlar evli olan alkol bağımlılarından daha yüksek; evli olan alkol bağımlılarının ise açıklık, kabul etmeme, stratejiler, dürtü alt boyutları ve duygu düzenlemede güçlükler ölçeği genel puanları bekar olan alkol bağımlılarından daha yüksek hesaplanmıştır. Tekin (2020)'de araştırmasında, madde kullanım bozukluğu tanılı hastaların DDGÖ alt boyutları ve genel puanları ile medeni durumları arasında anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Bekar alkol bağımlılarının evli olanlara göre DDGÖ farkındalık ve amaçlar alt boyutları puanlarının yüksek hesaplanması bir yönden beklenen bir durum olarak değerlendirilmektedir. Nitekim evli alkol bağımlılarının bekarlara göre eşlerinden gördükleri psikososyal destek açısından daha avantajlı olduğu düşünülmektedir. Yıldırım & diğ., (2011)'de, çalışmalarında alkol ve madde bağımlılarında bekarların evlilere nispeten yalnızlık duygu düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığını tespit etmişlerdir. Alkol kullanan bireyler ile yapılan bazı çalışmalarda da bekarların sayısının artması ile takip edilen alkol alım sıklığı anlamlı şekilde artmaktadır (Dirin, 2019; Toka, 2019). Buna ek olarak, Öztürk & diğ., (2016)'de bekarların evlilere göre alkol ve madde bağımlılığı açısından risk altında olduğunu belirtmektedirler.

Bu çalışmada alkol bağımlılarının DDGÖ ölçeği alt boyutları ve genel puanları ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel anlamlı bir farklılaşma belirlenememiştir, skorlar benzerdir. Fakat araştırmaya katılan alkol bağımlılarının eğitim düzeylerine göre DDGÖ'ne ait 'kabul etmeme' alt boyutu skor ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştıkları saptanmıştır. İlkokul mezunu alkol bağımlılarının kabul etmeme puanları, lise ve üniversite mezunu olan alkol bağımlılarının kabul etmeme puanlarından istatistiksel anlamlı şekilde yüksek

belirlenmiştir. Bu çalışmada alkol bağımlılarının eğitim düzeyi ve medeni durumlarına göre DDGÖ alt boyutlarından almış oldukları skorlar ve genel puanları değerlendirilmek ve incelenmek istenmiştir çünkü ulaşılan literatürde spesifik olarak ‘alkol bağımlılarında’ buna yönelik bir bulguya rastlanmamıştır. Çalışmamız bulgusuyla benzer şekilde Tekin (2020) araştırmasında, madde kullanım bozukluğu tanıılı hastaların eğitim düzeylerine göre DDGÖ kabul etmeme alt boyutunda anlamlı farklılıklar gösterdiğini saptamıştır. Buna göre, lisans ve lisansüstü mezunu bağımlıların, diğer bağımlı katılımcıların eğitim düzeylerine oranla, kabul etmeme alt boyutunda duygu düzenleme güçlüklerinin istatistiksel anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirlenmiştir. Alkol bağımlılarının sosyodemografik değişkenlere (medeni durum ve eğitim düzeyi) göre DDGÖ alt boyutlarında farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi, nüksün önlemesi ve tedavi motivasyonunun yükseltilebilmesi için ‘duygu düzenleme güçlüklerinin’ tespit edilmesi gerekliliğini düşündürmektedir. Bu bağlamda, bağımlı kişilerin duygu düzenleme becerisi edinebilmesi için en başta: duygularının farkında olup anlaması, kabul etmesi, olumsuz duygular içerisindeyken dürtüselliğini ve amaca erişmek için duygusal tepkilerini kontrol altına alabilmesi gerekmektedir (Alpay & diğ., 2017). Alkol ve madde bağımlılığı ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki anlamlı ilişki birçok araştırma tarafından bildirilmiştir (Aurora & Klanecky, 2016; Dvorak & diğ., 2016; Öztürk, 2016).

Bu çalışmada alkol bağımlısı katılımcıların OMKÖ’ne ait Dışadönüklük ile KAET-Ç’ye ait Aşırı Koruyuculuk (Anne) ve Aşırı Koruyuculuk (Baba) skorları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı şekilde ilişki vardır. Alkol bağımlısı katılımcıların Algılanan Aşırı Koruyuculuk (Anne) ve Aşırı Koruyuculuk (Baba) puanlarının artması, Dışadönüklük puanlarını da arttırmaktadır. Oğuz & Özçelik (2018), algılanan ebeveyn tutumu ile madde bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceledikleri ve 201 lise öğrencisiyle yürüttükleri çalışmalarında, ebeveynlerinin çocukları üzerinde sıkı denetim-kontrol uygulamalarının onların madde bağımlılığından uzak olmalarını sağlamak yerine daha çok yaklaştırdığını; Çakır (2018) çalışmasında, madde kullananların kullanmayanlara göre ebeveyn tutumlarını daha otoriter ve koruyucu algıladıklarını ve aile işlevlerini algılama seviyelerinin iletişim alanında daha yüksek yani sağlıklı olarak saptamışlardır. Buna göre, algılanan ebeveyn tutumlarının bireylerde birtakım kişilik özelliklerini biçimlendirdiği ve kişilik özelliklerinin de duygu düzenlemedeki etkin rolü anlaşılmaktadır. Nitekim Günalp (2017), aşırı korumacı ebeveynlerin çocuklarının

bağımsız düşünce ve kendine güven geliştirmelerine engel olabileceğini; (Kaya, 1997), çocuğun kendine özgü kişiliğe, öz-yeterliliğe ve davranışları üzerinde etkiye sahip olamamasına ve bu da çocuğun, sorumsuz, özgüvensiz, bağımlı olarak adlandırılan kişilik özellikleri edinmesine sebep olabilmektedir (Kandır & Alpan, 2008). Denham (1998) ise fazlaca korunmaya ve kontrole maruz kalan çocuklarda, duygu düzenleme yetisi gelişmemekte ve çocuğun emosyonları ile ‘uyumsuz olmayan şekilde’ düzenlemeye gitmesine neden olduğunu bildirmiştir. Alkol ve madde bağımlılığı ile ebeveyn tutumları ve aile dinamikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ercan 2006; Derin & diğ., 2021; Oğuz & Özçelik, 2018).

Bu çalışmada katılımcıların OMKÖ’ne ait Sorumluluk puanları ile KAET-Ç’ye ait Duygusal Sıcaklık (Anne) puanları arasında negatif yönlü, istatistiksel anlamlı şekilde ilişki belirlenmiştir. Alkol bağımlısı katılımcıların Duygusal Sıcaklık (Anne) puanlarının artması, Sorumluluk puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azaltmaktadır. Akvardar & diğ., (2005), çalışmalarında Mizaç ve Karakter Envanteri dahilinde olan kendini yönetmenin ‘sorumluluk’ alt boyutunun alkol kullanım bozukluğu olanlarda kontrollere göre anlamlı olarak daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Sorumluluk düzeyinin alkol bağımlılarında düşük düzeyde olması alkol bağımlılığın öncülü veya sonucu da olabilir (Akvardar & diğ., 2005). Nitekim duygusal sıcak ebeveyn tutumunun bireylerin sorumluluk - öz denetim sahibi gibi kişilik özelliklerine sahip olmasına (Gander & Gardiner, 2001. Akt; Yaşar, 2009) ve duyarlı, duygularıyla baş edebilen ve düzenleyebilen bireyler olmalarını sağlamaktadır (Denham, 1998; Huberty, 2012). Bunu destekler nitelikte araştırmamızda alkol bağımlılarının duygusal sıcak (anne) puanlarının artması, DDG ölçeği stratejiler alt boyutu puanları ve DDG ölçeği genel puanlarını azaltmaktadır. Negatif yönlü ve anlamlı düzeyde korelasyon saptanmıştır. Tekin (2020)’ de çalışmasında DDGÖ toplam skorunun anne tutumuna göre anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir.

Bu çalışmada algılanan aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumlarının, DDGÖ’nin sırasıyla stratejiler, dürtü, amaçlar ve kabul etmeme, stratejiler gibi birçok alt boyutuyla pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Spesifik olarak ‘alkol bağımlılarında’ algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme güçlüğü ilişkisini araştıran bir çalışmaya rastlanamamış olsa da duygu düzenleme güçlüğü yaşamın ilk yıllarında başlayıp bireylerin yaşamında uzun vadede etkisini devam ettiren ve bağımlılarda bir risk faktörü olan bir durumdur.

Nitekim ebeveynleri tarafından fazlaca korunmaya ve kontrole maruz kalan çocuklarda, duygu düzenleme yetisi gelişmemekte ve çocuğun emosyonları ile uyumsal olmayan şekilde düzenlemeye gitmesine neden olmakta (Denham, 1998); ebeveynlerin reddedici tutumu ve duygusal yoksunluğuna maruz kalan çocuk ise, duygu düzenlemede ve ayırtırmada zorluk yaşamakta, olumlu duygulara kıyasla daha çok olumsuz duygu taşımakta ve sağlıklı model alamamaktadır (Huberty, 2012). Pektaş (2015)'da 352 üniversite öğrencisiyle yürüttüğü çalışmasında kadın ve erkek öğrencilerde algılanan baba reddinin, DDGÖ alt boyutlarının birçoğuyla anlamlı ilişkide olduğunu bildirmiştir. Buna göre; kadın öğrencilerde algılanan baba reddinin, dürtü alt boyutu hariç DDGÖ'nin tüm alt boyutlarıyla; erkek öğrencilerde ise algılanan baba reddinin, DDGÖ'nin kabul etmeme ve stratejiler alt boyutuyla anlamlı ve pozitif ilişkide olduğunu saptamıştır. Literatürde ebeveyn tutumları ile duygu düzenleme arasında ilişki olduğunu destekleyen araştırmalar mevcuttur (Aka, 2011; Cole & diğ., 2004; Sarıtaş & Gençöz, 2012). Algılanan reddedici ebeveyn tutumunun DDGÖ'nin kabul etmeme ve stratejiler alt boyutları puanlarını; aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun DDGÖ stratejiler, dürtü, amaçlar alt boyutları puanlarını arttırması, katılımcıların duygularını yeniden değerlendirmede güçlük çektiklerine, buna göre strateji yürütememe, dürtüsel olma, amaca gidememe ve/veya işlevsel olmayan şekilde duygularını bastırma yoluna giderek alkol ve madde kullanımına yöneldiklerini düşündürmektedir. İşlevsiz duygu düzenleme ve stratejilerine sahip bireylerin alkol ve madde arayışına girdiği alan yazınca bildirilmiştir (Arabacı & diğ., 2018; Mennin & diğ., 2007; Tekin, 2020). Tekin (2020)'de çalışmasında hastaların bilinçli farkındalığının azaldıkça duygu düzenleme güçlüklerinin arttığını saptamıştır. Nitekim duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkili durumlar duyguların anlaşılması ve farkındalığı yönünde bilincin olmaması, duyguların kabulüne yönelik zorluklar, olumsuz duygular altında dürtüsel olma, amaca ilişkin faaliyetlere konsantre olamama ve duygu düzenleme stratejilerini eyleme koymakta zorluklardır (Gratz & Roemer, 2004).

Bu çalışmada alkol bağımlılarının KAET-Ç formunda yer alan reddedicilik (baba) alt boyutunda aldıkları puanların, DDGÖ puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Alan yazında algılanan ebeveyn reddinin psikolojik belirtiler ile pozitif yönde ilişkili olduğu üzerinde mutabakata varılmış bir durumdur. Fakat anneden mi yoksa babadan mı algılanan reddin psikolojik belirtilere daha çok

sebebi olduğu henüz tartışılmaktadır. Çalışmamız bulgusunu destekler nitelikte Bayat (2015) ve Kılıç (2012), çalışmalarında baba reddinin anne reddine kıyasla daha kritik ve belirleyici olduğunu bildirmişlerdir. Çalışmamızda da algılanan baba reddi, anne reddine kıyasla DDGÖ alt boyutları açısından daha fazla tespit edilmiştir. Ancak duygusal sıcak anne puanlarının artması DDGÖ stratejiler alt boyutu ve genel puanlarını azaltmaktadır. Nitekim çalışmamızda alkol bağımlılarının KAET-Ç formunda yer alan duygusal sıcak (anne) alt boyutundan aldıkları skorların, OMKÖ sorumluluk alt boyutu skorlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif olarak yordadığı saptanmıştır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde çalışmanın amaç ve alt amaçlarına dayalı ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Mevcut araştırmada alkol bağımlılarında kişilik özellikleri ile algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerileri arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Söz konusu analizler neticesinde elde edilen bulgular, araştırmanın amaç ve alt amaçları baz alınarak şu şekilde özetlenmektedir:

Araştırmaya dahil edilen alkol bağımlılarının medeni durum ve eğitim düzeylerine göre DDGÖ alt boyutları ve genel skorlarında istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmadıkları belirlenmiştir. Fakat alkol bağımlılarının eğitim düzeylerine göre DDGÖ’ne ait ‘kabul etmeme’ alt boyutunda istatistiksel anlamlı şekilde farklılaştıkları saptanmıştır. Buna göre, ilkökul mezunu alkol bağımlılarının ‘kabul etmeme’ puanları, lise ve üniversite mezunu olan alkol bağımlılarının ‘kabul etmeme’ puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Alkol bağımlısı katılımcıların OMKÖ’ne ait Dışadönüklük kişilik özelliği ile KAET-Ç formuna ait Aşırı Koruyuculuk (Anne) ve Aşırı Koruyuculuk (Baba) skorları arasında pozitif yönlü istatistiksel anlamlı şekilde ilişki vardır. Alkol bağımlısı katılımcıların Algılanan Aşırı Koruyuculuk (Anne) ve Aşırı Koruyuculuk (Baba) Ebeveyn Tutumları puanlarının artması, Dışadönüklük kişilik özellikleri puanlarını da arttırmaktadır.

Alkol bağımlısı katılımcıların OMKÖ’ne ait Sorumluluk puanları ile KAET-Ç’ye ait Duygusal Sıcaklık (Anne) skorları arasında negatif yönlü, istatistiksel anlamlı şekilde ilişki belirlenmiştir. Alkol bağımlısı katılımcıların Algılanan duygusal Sıcaklık (Anne) puanlarının artması, Sorumluluk kişilik özelliği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azaltmaktadır.

Alkol bağımlılarının KAET-Ç formuna ait algılanan Duygusal Sıcak (anne) puanlarının artması, DDGÖ ‘stratejiler’ alt boyutu puanları ve DDGÖ genel puanlarını azaltmaktadır. Negatif yönlü ve anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır.

Alkol bağımlılarının Aşırı Koruyuculuk (anne) ve Aşırı Koruyuculuk (baba) puanlarının artması, DDGÖ stratejiler, dürtü, amaçlar,alt boyutları puanları ve DDGÖ genel puanlarını arttırmaktadır. Pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır.

Alkol bağımlılarının algılanan reddedicilik (anne) ve reddedicilik (baba) puanlarının artması, DDGÖ kabul etmeme ve stratejiler alt boyutları puanlarını arttırmaktadır. Pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır.

Bu araştırmada alkol bağımlılarının algılanan reddedicilik (baba) alt boyutunda aldıkları puanların, DDGÖ puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

Bu araştırmada alkol bağımlılarının algılanan duygusal sıcak (anne) alt boyutundan aldıkları skorların, Sorumluluk kişilik özelliğinden aldıkları skorları istatistiksel anlamlı ve pozitif yordadığı belirlenmiştir.

Öneriler

Akademik Öneriler

Alan yazında spesifik olarak ‘alkol bağımlılarında’ medeni durum ve eğitim düzeyinin DDGÖ alt boyutlarında farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle, ilkokul mezunu alkol bağımlılarının diğer eğitim düzeylerine göre DDGÖ ‘kabul etmeme’ alt boyutunda anlamlı farklılık göstermesi ve bekar alkol bağımlılarının DDGÖ ‘farkındalık ve amaçlar’ alt boyutları puanlarının evlilere oranla daha yüksek hesaplanması gibi araştırma bulgularının literatüre bir katkı niteliğinde olduğu düşünülmekte olup ve bu kapsamda yapılacak araştırmalara da ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Nitekim alkol bağımlılarının medeni durum ve eğitim düzeylerinin DDGÖ alt boyutlarında farklılaşmasında hangi faktörlerin (örneğin; psikososyal destek, bilinçli farkındalık) rol oynayabileceğine dair de alan yazına bilgi ve katkı sunacağı düşünülmektedir.

Algılanan ebeveyn tutumlarının, uzun dönemde ‘alkol bağımlılarında’ kişilik özelliklerini biçimlendirmede ve duygu düzenleme becerileri üzerinde etkisini anlamada daha büyük bir örneklem grubu ile boylamsal çalışmalara yapılması faydalı görülmektedir. Nitekim bireylerin kişilik ve kişilik özelliklerinin

biçimlenmesinde ve dolayısıyla duygu düzenlemelerinde sadece ebeveyn tutumlarının tek faktör olmadığı da bilinmektedir. Buna ek olarak, bir diğer dikkat çeken durum ise; literatürde araştırmaların, ebeveyn tutumları ile madde bağımlılığı ve/veya madde kullanım bozukluğu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara dönük yoğunlaşmış olduğudur. Bu nedenle algılanan ebeveyn tutumlarının alkol bağımlılığı üzerindeki etki ve ilişkisini de inceleyen çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Son olarak, bu çalışmada hiçbir dışlama kriteri belirlenmemiş, daha sonraki çalışmalarda alkol bağımlılarında özellikle eksen 2 bozukluklarının varlığının dışlama kriteri olarak alınması gerektiği düşünülmektedir.

Klinisyenlere Öneriler

Klinisyenin alkol bağımlılarında, insanın biyo-psiko-sosyal bir varlık olması sebebiyle kişilik ve kişilik özelliklerini anlamada, duygu düzenlemede de kişiliğin rolünün idrakıyla çok kapsamlı öykü alması ve değerlendirme yapması önem arz etmektedir.

Alkol bağımlılarında duygu düzenleme güçlüklerinin varlığı ve veri toplanma esnasında yapılan görüşmelerde gözlem ile anlaşıldığı üzere, alkol bağımlılarının duygu düzenlemelerinde daha aktif rol almaları, daha etkin baş etme yöntemleri edinmeleri ve nüksün önüne geçilmesi noktasında hastaların duygularına yönelik bilinçli farkındalığının artırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Alkol bağımlılarına medikal tedavinin yanı sıra psikoterapötik müdahale önerilmeli, ailelere psikoeğitim verilmeli ve sosyal desteğin arttırılmasına yönelik bilgi sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Aka, T. B. (2011). Algılanan ebeveyn tutumları, duygu tanıma ve duygu düzenleme ile depresyon, obsesif-kompulsif bozukluk ve sosyal kaygı belirtileri arasındaki ilişki. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Akbulut, C. (2018). Depresyonun duygu düzenleme süreçlerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*(21), 184-192. doi:10.5505/kpd.2018.24855
- Akvardar , Y., Arkar, H., & Akdede, B. (2005). Alkol Kullanım Bozukluklarında Kişilik Özellikleri. *Bağımlılık Dergisi*, 6(2), 53-59.
- Akyunus, M. (2012). Cognitive aspects of personality disorders: influences of basic personality traits, cognitive emotion regulation and interpersonal problems. Ankara: Middle East Technical University.
- Alkol Bağımlılığı. (2018). *Bağımlılıkla Mücadele Alt Çalışma Grubu Raporu*, 20-29. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- Alpay, E. H., Aydın, A., & Bellur, Z. (2017). Çocukluk Çağı Travmalarının Depresyon ve Travma Sonrası Stres Belirtileri ile İlişkisinde Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü . *Klinik Psikiyatri*, 20, 218-226.
- Altıntaş, T. (2019). *Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Koşullu Öz değerde ve Depresyondaki yeri* (1. b.). (H. Bahtiyar, Dü.) İstanbul: Hiperyayın.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2018). *DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı*. (E. Köroğlu, Çev.) Ankara: Hyb Yayıncılık.
- Arabacı, B., Dağlı, A., & Taş, G. (2018). Madde Kullanım Bozukluklarında Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Hemşirelerin Rol ve Sorumlulukları. *Bağımlılık Dergisi*, 19(1), 10-16.
- Arrindell, W. A., Bages, N., Caballo, V., Oei, T., Torres, B., & Canalda, G. (2005). Factorial Invariance, and Associations with Sex Roles, Self-Esteem, and Eysenckian Personality Dimensions. *European Journal of Psychological Assessment*, 21(1), 56-66. doi:DOI 10.1027/1015-5759.21.1.56
- Atak, H. (2013). On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin Türk Kültürü'ne Uyarlanması. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi*, 50, 312-319. doi:10.4274/npa.y6128
- Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/296105>

- Aynur, M. (2020). Beliren Yetişkinlik Döneminde Sosyal Görünüş Kaygısı: Algılanan Anne Baba Tutumu ve Mükemmeliyetçiliğin Yordayıcı Gücü. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Başal, H. A., Kahraman, P. B., Derman, M. T., Kahraman, Ö., & Sümer, Ö. (2014). Otoriter ve Demokratik Tutuma Sahip Ebeveynleri olan 5-6 Yaş Çocuklarının Evcilik Oyunlarında Üstlendikleri Roller . *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 384-409.
- Başkurt, İ. (2003). Gençlik, madde bağımlılığı ve koruma yolları. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, 73-114.
- Bayat, B. (2015). Algılanan ebeveyn kabul reddinin yetişkinlik dönemindeki psikopatoloji ile ilişkisi: kontrol odağının ve benlik kurgularının aracı rolü. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Berg-Nielsen, T. S., Vikan, A., & Dahl, A. (2002). Parenting Related to Child and Parental Psychopathology: A Descriptive Review of the Literature. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(4), 529-552. doi:10.1177/1359104502007004006
- Borges, L. M., & Naugle, A. E. (2017). The role of emotion regulation in predicting personality dimensions. *Personal Mental Health*, 11(4), 314-334.
- Bozkurt, Ö. (2006). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Bridges, L. J., Denham, S. A., & Ganiban, J. M. (2004). Definitional issues in emotion regulation research. *Child Development*, 75(2), 340-345. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00675.x
- Cankardaş, S. (2019). Kadın ve Erkeklerde Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Belirlenmesinde Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Benlik Saygısı. *Psikoloji Çalışmaları*, 39(1), 79-97. doi:10.26650/SP2018-0022
- Cantekin, D., & Akduman, G. (2020). Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocuklarının duygularını yönetme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 87-92. doi:10.5455/apd.47631
- Cole, P. M., Martin, S. E., & Dennis, S. A. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: Methodological challenges and directions for child development research. *Child Development*, 75(2), 317-333.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI): Professional Manual*. Odessa: Psychological Assessment Resources.

- Curun , F., Tangör, B. B., & Kaya, E. Ç. (2020). Olumlu/Olumsuz Duygulanım ve Özgün Kişilik: Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 40(2), 599-623. doi:10.26650/SP2020-0022
- Çakır, S. E. (2018). Madde kullanan ve kullanmayan ergenlerin anne baba tutumları ve aile işlevleri açısından karşılaştırılması. Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting Style as Context: An Integrative Model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Demirkapı, E. (2013). Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü .
- Denham, S. A. (1998). *Emotional development in young children*. New York: Guilford Press.
- Derryberry, D., & Rothbart, M. (1988). Arousal, Affect, and Attention as Components of Temperament . *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(6), 958-966.
- Dirik, G., Karancı, A., & Yorulmaz, O. (2004). Yetişkinlerin çocukluk anıları ve sosyal kaygı. *XIII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışma Kitabı*. İstanbul.
- Dirik, G., Yorulmaz, O., & Karancı, N. (2014). Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 123--130. file:///D:/kisaltilmis-algilanan-ebeveyn-tutumlari-olcegi-cocuk-formu-toad%20ve%20ki%C5%9Filik%20%C3%B6zellikleri.pdf
- Dirin, D. (2019). Ege Bölgesinde Alkol Kullanan Bireylerde Aleksitimi ile Pozitif ve Negatif Duygudurum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- Donovan, J. M. (1986). An etiological model of alcoholism. *American Journal of Psychiatry*, 143, 1-11.
- Dost, M., Aytaç, M., & Uysal, N. (2019). Ebeveynlik Biçiminin Kişilik Özellikleri, Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumunu Yordama Gücü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergis*, 18(71), 1146-1165. doi:10.17755/esosder.472964
- Dunsmore, J. C., & Halberstadt, A. G. (1997). How does family emotional expressiveness affect children's schemas? *New Directions for Child Development*, 7, 45-68.

- Dvorak, R., Sargent, E., Kilwein, T., Stevenson, B., Kuvaas, N., & Williams, T. (2016). Alcohol use and alcohol related consequences: associations with emotion regulation difficulties. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 40(2). doi:125130
- Ercan, M. A. (2006). Ergenlerde Madde Kullanım. *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Sciences*, 2(5), 76-83.
- Erdoğan, N., Yoleri, S., & Tetik, G. (2017). Ebeveyn Tutumlarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Mizaç Özellikleri İle İlişkisinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(42), 226-239.
- Erkan, S., & Toran, M. (2004). Alt Sosyo-Ekonomik Düzey Annelerin Çocuklarını Kabul ve Reddetme Davranışlarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 91-97.
- Farmer, A., McGuffin, F., & Williams, J. (2002). *Measuring Psychopathology*. New York: Oxford University Press.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: development factor structure and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54.
- Greenberg, M. T., Kusche, C. A., & Speltz, M. (1991). The role of relationships in early childhood. *Internalizing and externalizing expressions of dysfunction. Rochester Symposium on developmental psychopathology* (2 b., s. 21-55). içinde New York: Cambridge University Press.
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). *Handbook of emotion regulation*. (J. J. Gross, Dü.) New York: Guilford Press.
- Gross, J., & Munoz, R. (1995). Emotion Regulation and Mental Health. *Clinical Psychology Science Practice*, 2, 151-164.
- Güenalp, A. (2007). Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Huberty, T. J. (2012). *Anxiety and depression in children and adolescents: assessment, intervention and prevention*. New York: Springer.
- İlhan, İ., Doğan, B., Demirbaş, H., & Boztaş, H. (2002). Alkol bağımlılarında alkole başlamada belirleyici risk etmenlerinin gelişim dönemlerine göre incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 3(2), 84-90.

- Jabeen , F., & Anis-ul-Haque , M. (2013). Parenting Styles as Predictors of Emotion Regulation Among Adolescents. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 28(1), 85-105.
- Judge, T. A., Thoresen, J. C., Bono, J. E., & Patton, G. K. (2001). The job satisfaction–job performance relationship: A qualitative and quantitative review. *Psychological bulletin*, 127(3), 376.
- Kahya, Y., & Gençöz, T. (2020). Duygu Düzenleme Becerisi Bağlamında Temel Kişilik Özellikleri ve Kişilik Bozuklukları. (S. Vatan, Dü.) *Türkiye Klinikleri*, 70-79.
- Kandır, A., & Alpan, Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Aile ve Toplum*, 4(14), 33-38.
- Kaya, M. (1997). Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü. *19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(19), 193-204.
- Keskin, H., Baştuğ, M., & Akyol, H. (2013). Sesli Okuma ve Konuşma Prozodisi: İlişkisel Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 168-180.
- Kılıç, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Kabul-Reddinin Öfke İfade Tarzı ve Depresif Belirtiler ile İlişkisinin Ebeveyn Kabul ve Reddi Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Leary, T. (1957). *Interpersonal Diagnosis of Personality: A Functional Theory and Methodology for Personality Evaluation*. New York: Ronald Press.
- Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-Behavioral Treatment of Borderline Personality Disorder*. New York: Guilford Press.
- Lynch, T. R., Hempel, R. J., & Clark, L. A. (2015b). Promoting radical openness and flexible control . *Integrated Treatment for Personality Disorder*, 325-344.
- Lynch, T. R., Hempel, R. J., & Dankley, C. (2015a). Radically open dialectical behavior therapy for disorders of overcontrol: signaling matters. *Am J Psychother*, 69(2), 141-162.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1989). Reinterpreting the Myers-Briggs type indicator from the perspective of the five-factor model of personality. *Journal of Personality*, 57, 17-40.
- Mennin, D., Holoway, R., Fresco, D., Moore, M., & Heimberg, R. (2007). Delineating Components of Emotion and Its Dysregulation in Anxiety and Mood Psychopathology. *Behavior Therapy*, 38, 284-302.

- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S., & Ramnath, R. (2019). *Modern Yaşamda Kişilik Bozuklukları*. (D. Çetinkasap, Dü., & E. Gezmiş, Çev.) İstanbul: Kültür Yayınları.
- Oğuz, F., & Özçelik, A. (2018). Ergenlerde Algılanan Anne Baba Tutumu İle Madde Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 536-542. doi:http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2567
- Özcan, N., & Çelik, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Riskli Davranışlar ve Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Yordayıcısı Olarak Algılanan Ebeveynlik Tarzları. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 21-49. doi: 10.21798/kadem.2018441981
- Özdemir, O., Özdemir, P., Kadak, M., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. doi:10.5455/cap.20120433
- Özpoyraz, N., Taman, L., & Şentürk, A. (1998, Ocak). Alkol ve Madde Kullanım Bozuklukları. 58-66. Galenos.
- Öztürk, Y., Kırlioğlu, M., & Kıracı, R. (2016). Alkol ve Madde Bağımlılığında Risk Faktörleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 18(2).
- Pektaş, E. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Kabul -Reddi ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü. Hacettepe Üniversitesi: Klinik Psikoloji Bilim Dalı.
- Research on Parental Socialization of Child Outcomes: Current Controversies and Future Directions. (2005). L. Okagaki, & T. Luster (Dü) içinde, *Parenting An Ecological Perspective* (s. 377- 410). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Robins, R. W., John, O. P., Caspi, A., Moffit, T. E., & Southamer-Loeber, M. (1996). Resilient, overcontrolled, and undercontrolled boys: three replicable personality types. *J Pers Soc Psychol*, 70(1), 157-171.
- Rugancı, R. N., & Gençöz, T. (2010). Psychometric Properties of a Turkish version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 66(4), 442-455. doi:10.1002/jclp.20665
- Sarıtaş, D., & Gençöz, T. (2012). Discrepancies between Turkish mothers' and adolescents' reports of adolescents' emotion regulation difficulties . *Journal of Clinical Psychology*, 68, 661-671.
- Sayın, A., Karşlıoğlu, E., Arıkan, Z., & Aslan, S. (2004). Alkol Bağımlısı Bir Grup Hastada Kişilik Özellikleri. *Bağımlılık Dergisi*, 5(1), 13-19.

- Seven, S. (2008). *Çocuk Ruh Sağlığı* (1 b.). Ankara: Pegem Net Yayıncılık.
- Simanowitz, V., & Pearce, P. (2003). *Personality Development*. Berkshire, UK: Open University Press.
- Sümer, N., Oruçlular, Y., & Çapar, T. (2015). Bağlanma ve Bağımlılık: Kuramsal Çerçeve ve Derleme Çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 16(4), 192-209.
- Şahin, B. (2011). Alkol Bağımlıları ve Eşlerinde Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimi Ve Mizaç Karakter Özellikleri Arasındaki İlişki . Ankara.
- Şirin, A., & Turan, R. (2007). Alkol Bağımlılarının Benlik Bilinçleri ile Sosyal Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 133-154. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2017>
- Tarhan, N. (2017). NP İstanbul Beyin Hastanesi Alkol ve Madde Bağımlılığı Psikoeğitim. Üsküdar Üniversitesi Yayınları.
- Taylan, H. (2018). Madde Bağımlılığında Ailenin Yeri. Y. Genç (Dü.) içinde, *Madde Bağımlılığı ve Aile* (s. 12-30). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Tekin, M. S. (2020). Madde Kullanım Bozukluğu Tanılı Hastaların Yakın İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Bilinçli Farkındalık Düzeylerinin Tedavi Motivasyonlarını Yordayıcı Etkisi. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Thomas, J. C., & Segal, D. L. (2006). *Comprehensive Handbook of Personality and Psychopathology*. New Jersey: Wiley.
- Toka, I. (2019). Akdeniz Bölgesinde Alkol Kullanan Bireylerde Aleksitimi ile Pozitif ve Negatif Duygudurum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- Türkçapar, H., & Taymur, İ. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177. doi:10.5455/cap.20120410
- Vaillant, G. E. (1983). *The Natural History of Alcoholism*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Webb, T. L., Schweiger Gallo, I., Miles, E., Golwitzer, P. M., & Sheeran, P. (2012). Effective regulation of affect: An action control perspective on emotion regulation. *Eur Rev Soc Psycho*, 23(1), 143-186.
- Yaşar, F. (2009). İlköğretime devam eden öğrencilerin anne-çocuk ilişkisini kabul ve reddedici algılama düzeylerinin annelerinin evlilik doyumu ve evlilik uyumu düzeyiyle ilişkisi. Adana: Çukurova Üniversitesi.

- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yelboğa, A. (2006). Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. “*İş, Güç*” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi* , 8(2).
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/235602>
- Yıldırım, B., Engin, E., & Yıldırım , S. (2011). Alkol ve Madde Bağımlılarında Yalnızlık ve Etki Eden Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(1), 25-30.
https://jag.journalagent.com/phd/pdfs/PHD_2_1_25_30.pdf

Ekler

Ek 1.

Ölçeklerin Kullanımına Yönelik İzinler

The screenshot shows a Gmail interface with a search bar containing 'loko'. The left sidebar shows the 'Gelen Kutusu' (Inbox) with 1,168 emails. The main content area displays an email from Neslihan Rugancı, dated 2 Haz 2021 13:13. The email subject is 'Re:  l     Kullanım İzn '. The email body contains the following text:

Ekte g ndermi  oldu  dosyalardan yararlanabilirsiniz. 10. maddeyi analize alm yoruz. kolaylıklar dilerim.

Attachments:

- DERS PUBLISHED.pdf
- DERS TURKCE.pdf
- Factor Structure of the DERS.doc

The email text continues:

Fikret Melih Deveci <fmelihdeveci@gmail.com>, 1 Haz 2021 Sal, 13:29 tarihinde  unu yazdı:

İyi günler, ben Dokuz Eylül Universitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans programı   rencisi Fikret Melih DEVECİ. Doç. Dr. Fatma Selda  Z SOSYAL danı manlı ında " niversite   rencilerinde Probleml  İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Duygu Düzenleme G    leri ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez çalışmam kapsamında "Duygu Düzenleme  l    " nin kendisini, puanlama sistemini ve  l     kullanmak için izninizi talep ediyorum. Dest ğiniz için teşekkür eder, iyi günler dilerim.

Windows'u Etkinle tir
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

Tez Yazım Yönergesi - Near East x

Kısaltılmış Algilanan Ebeveyn Tutu x

+

mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#search/orcun.yorulmaz%40deu.edu.tr/KtbxLthdIZsmDBwgisqCKLmlQKhNPcZpdV

Gmail

orcun.yorulmaz@deu.edu.tr

?

⚙

☰

K

Oluştur

Gelen Kutusu1.168

Yıldızlı

Ertelenenler

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taskılar22

Meet

Yeni toplantı

Toplantıya katıl

Hangouts

K KURTULUŞ

Yakın zamanda gerçekleşen bir sohbet yok

Yeni bir tane başlatın

3 ileti dizisinden 3.

Kısaltılmış Algilanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu

Gelen Kutusu x

KURTULUŞ YARADILMIŞ<kurtulusyaradilmis@gmail.com>

Alıcı: orcun.yorulmaz

30 May 2021 Paz 13:27

Hocam merhaba,
Ben Kurtuluş Yaradılmış Yakın doğu üniversitesinde klinik psikoloji programında öğrenciyim. Gulay Dirik hocama mail attım fakat dönüş sağlayamadılar. İzniniz ile, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığınız KAET-Ç ölçeğini tez araştırmamda kullanmak istiyorum. Eğer sizlerde uygun görürseniz, bir izin e-maili ve ölçeği atar mısınız ?
Tez araştırma konum; Alkol bağımlılarında ebeveyn tutumları, kişilik özellikleri ve duyguyu düzenleme.
İyi günler dilerim.

Orçun Yorulmaz<orcun.yorulmaz@deu.edu.tr>

Alıcı: ben

31 May 2021 Pzt 08:50

Merhaba,
Çalışmanızda Türkçe EMBU'yu kullanabilirsiniz; ekte anketi ve makalesini gönderiyorum.
Kolaylıklar diliyorum
Orçun Yorulmaz
Prof. Dr.
Psikoloji Bölümü
Dokuz Eylül Üniversitesi

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

Tez Yazım Yönergesi - Near East x On Maddeli Kişilik Ölçeği - kurtu x +

mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#search/hasanatak%40kku.edu.tr/QgrclHsNmtZVzLgDtTXzpkDmBbzChZHDGgq

Gmail

hasanatak@kku.edu.tr

Oluştur

Gelen Kutusu 1.168

Yıldızlı

Ertelenenler

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taslaklar 22

Meet

Yeni toplantı

Toplantıya katıl

Hangouts

KURTULUŞ +

Yakın zamanda gerçekleşen bir sohbet yok

Yeni bir tane başlatın

KURTULUŞ YARADILMIŞ <kurtulusyaradilmis@gmail.com> 30 May 2021 Paz 13:10

Alıcı: hasanatak

Hocam merhaba,

Ben Kurtuluş Yaradılmış. Yakın doğu üniversitesinde klinik psikoloji programında öğrenciyim. İzniniz ile, Türkiye uyarlama çalışmasını yaptığınız On Maddeli Kişilik Ölçeğini tez araştırmamda kullanmak istiyorum. Eğer sizlerde uygun görürseniz, bir izin e-maili ve ölçeği atar mısınız ?

Tez araştırma konum; Alkol bağımlılarında ebeveyn tutumları, kişilik özellikleri ve duygu düzenleme.

İyi günler dilerim.

Hasan Atak <hasanatak@kku.edu.tr> 30 May 2021 Paz 15:07

Alıcı: ben

Değerli kurtuluş Hocam,

Ölçeği bu ve sonraki tüm çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Ölçeği size yolluyorum. Ölçeğe ait puanlama ve değerlendirme ilgili makalede vardı; oradan bakabilir misiniz? Yıllar geçtiği için ben anımsamıyorum puanlamasını maalesef.

Çalışmanızda kolaylıklar ve başarılar dilerim.

H.

Prof. Dr. Hasan ATAĞ

Kırıkkale Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı

Yahşihan, 71200, Kırıkkale

Windows'u Etkinleştir

Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

Ek 2.

Etik Kurulu Onayı

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

01.09. 2021

Sayın Kurtuluş Yaradılmış

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021-1056 proje numaralı ve **“Alkol Bağımlılarında Kişilik Özellikleri İle Algılanan Ebeveyn Tutumu Ve Duygu Düzenleme Becerileri İlişkisi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Y

Prof. Dr. Rüştü Onur

Yakın Doğu Üniversitesi

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanı

Ek 3.

T.C. Sağlık Bakanlığı Araştırma İzin Yazısı

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : E-90953153-772.02
Konu : Araştırma İzni(Kurtuluş
YARADILMIŞ)

DAĞITIM YERLERİNE

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi Kurtuluş YARADILMIŞ'ın "Alkol Bağımlılarında Kişilik Özellikleri İle Algılanan Ebeveyn Tutumu Ve Duygu Düzenleme Becerileri İlişkisi" konulu araştırmasıyla ilgili evrakları incelenmiş olup, çalışmanın hizmeti aksatmayacak şekilde ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olması koşuluyla, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yürütülmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz' rica ederim.

Op.Dr. Anıl ESEN
Başkan

EKLER:

- 1- Başvuru Yazısı
- 2- Komisyon Kararı

Dağıtım:

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Ve Araştırma Hastanesi
Yakındoğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

[illegible]

Ek 4.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

“Alkol bağımlılığı tedavisi görmekte olan kişilerin algılanan ebeveyn tutumları, kişilik özellikleri ve duygu düzenleme becerileri ilişkisi”

Başlıklı Tez Araştırması İçin

Tarih: .... / .... / ....

Katılımcı için Bilgiler:

Bu araştırmanın amacı, alkol bağımlılığı tedavisi görmekte olan kişilerin algılanan ebeveyn tutumları, kişilik özellikleri ve duygu düzenleme becerileri ilişkisini incelemektir. Araştırma için sizden yapmanızı istediğimiz, size ilettiğimiz formlardaki her soruyu tek tek okuyarak size en uygun yanıtları vermenizdir. Bu uygulama ortalama 20-25 dakika sürmektedir. Anlamadığınız sorularda araştırmacıdan yardım isteyebilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmanız halinde kişisel bilgilerinizin gizliliğine saygı gösterilecek, bilimsel esaslara uygun olarak gizlilik ilkesi içinde paylaşılacaktır. Bu çalışmadan elde edilen veriler farklı bilimsel çalışmalarda kullanılabilir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra çekilme hakkına sahipsiniz. Araştırma tamamlandıktan sonra herhangi bir rahatsızlık veya sıkıntı duyuyorsanız, kurtulusyaradilmis@gmail.com mail adresi ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyin. Bu yazıyı okuduktan sonra araştırmamıza gönüllü olarak katılmak istiyorsanız aşağıdaki onay bölümünü doldurunuz ve imzalayınız.

Saygılarımla Kurtuluş YARADILMIŞ

Katılımcının Beyanı:

Bu çalışma hakkında verilen bilgileri okudum. Yapılan tüm açıklamaları anladım. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında bilgilerimin özenle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Tarih: .... / .... / ....

Katılımcının Adı Soyadı:

İmza:

Araştırmacı Adı Soyadı: Kurtuluş Yaradılmış

E-mail: kurtulusyaradilmis@gmail.com

İmza:

Ek 5.

Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Medeni durum:

1. Bekar ( )
2. Evli ( )

Eğitim Durumu:

1. İlkokul ( )
2. Lise ( )
3. Üniversite ( )

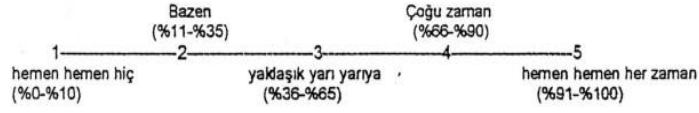
Ek 6.

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

DUYGU DÜZENLEMEDE GÜÇLÜKLER ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki cümlelerin size ne sıklıkla uyduğunu altlarında belirtilen 5 dereceli ölçek üzerinde değerlendiriniz. Her bir cümlenin altındaki 5 noktalı ölçekten, size uygunluk yüzdesini de dikkate alarak, yalnızca bir tek rakkamı yuvarlak içine alarak işaretleyiniz.

1. Ne hissettiğim konusunda netimdir.

Ek 7.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği

[ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki cümlelerin size ne sıklıkla uyduğunu altlarında belirtilen 4 dereceli ölçek üzerinde değerlendiriniz. Her bir cümlenin altındaki 4 noktalı ölçekten, size uygunluğunu dikkate alarak, hem anne hem baba için yalnızca bir tek rakamı yuvarlak içine alarak işaretleyiniz.

1. Anne ve babam, nedenini söylemeden bana kızarlardı yada ters davranırlardı	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

Ek 8.

On Maddeli Kişilik Ölçeği

On-Maddeli Kişilik Ölçeği-(OMKÖ)

Aşağıda sizi tanımlayan ya da tanımlamayan birçok kişilik özelliği bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin yanına, o ifadenin size tanımlama düzeyini dikkate alarak, o ifadeye katılıp katılmadığınızı belirtmek için 1 ile 7 arasında bir rakam yazın. İfadelerde size en çok tanımlayan özelliği dikkate alarak, uygun gördüğünüz rakamı yazın.

- 1 = Tamamen katılmıyorum
- 2 = Kısmen katılmıyorum
- 3 = Biraz katılmıyorum
- 4 = Kararsızım
- 5 = Biraz Katılıyorum
- 6 = Kısmen katılıyorum
- 7 = Tamamen katılıyorum

Kendimi ..... olarak görürüm:

1. _____ Dışa dönük, istekli

Ek 9.

İntihal Raporu

KURTULUS YARADILMIŞ TEZ			
ORJİNALİTE RAPORU			
% 9	% 8	% 2	% 5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2	
2	openaccess.acibadem.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1	
3	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1	
4	acikerisim.karatay.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1	
5	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	<% 1	
6	Submitted to Istanbul Aydın University Öğrenci Ödevi	<% 1	
7	Submitted to Eastern Mediterranean University Öğrenci Ödevi	<% 1	
8	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<% 1	
9	adusaglikbilimlerikongresi.com		

Ek 10.

Özgeçmiş

Kurtuluş Yaradılmış

E-mail: kurtulusyaradilmis@gmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi	1988
Doğum Yeri	Ankara
Medeni Durum	Bekar
Askerlik Durumu	
Tamamlandı	
Sürücü Belgesi	B

İŞ TECRÜBESİ

2004	Grand Temizel Hotel, Ayvalık/Balıkesir (3 ay staj)
2005	Rixos Hotels, Gümbet/ Bodrum (3 ay staj)
2016	Central and North West London NHS Foundation Trust, Brent Talking Therapies Service Londra/UK (1 ay staj)
2017	Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etlik/Ankara (Psikiyatri/ Yatan hasta servisi 3 ay staj)

EĞİTİM BİLGİLERİ

2006	Nevvar Salih İşgören Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
2018	Atılım Üniversitesi Psikoloji Bölümü
2021	Yakındoğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans

SEMİNER ve KURSLAR

Bilişsel Davranışçı Psikoterapi Eğitimi
(Sertifikasyon sürecinde)

Pozitif Psikoterapi Eğitimi (Devam etmekte)

BİLGİSAYAR BİLGİSİ

Microsoft Windows & Office 2016